

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
6-hatásos pontsor egyszer 30 fillér.
Minden következőnél 16 fillér.

Nyilttár sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 107.

KIADÓHIVATAL:
Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1908.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szombat, május 23.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezérolkik: Az üzletek pihenője.
- Elfogadták az Igazságügyi tárca-t is.
- Arad a második műegyetemért.
- Készen van a választói jog reformja.
- A panamisták.
- A dánosi bűnpör.
- Az agghonvédek nagy-gyűlése.
- Cirkusz.
- Nagy zavar a tiztli fizetésemelés miatt.
- A trónörökös az új pártalakulás ellen.
- Papok és zsellérek.
- Tarkaságok.
- A nagyszabeni konzisztórium botránya.
- Aszfaltozás a Szabadság-téren.
- A milliomos ifjú büne.
- Tárca: Pál doktor. Irta: Deér Balázs.

Az üzletek pihenője.

Arad, május 22.

A boltok rabszolgáiban ilyenkor, a meleg derekán, kihajt egy szerény vágy az üdülés után Sietünk kijelenteni, hogy a rabszolgák alatt nemcsak az alkalmazottat, hanem a munkaadót is értjük. Ez még súlyosabb láncsal odakötött rabja az üzletnek, mint az emberei. Az üzletvezető, a segéd, a könyvvezető csak a nyitott boltajtó idején költi az üzletre testi és szellemi erejét: a főnök urat azonban azonkívül, a családnak szentelt pillanatokban is odavonszolja a médiónak, az ultimónak gondja, a holnapnak, holnaputának bizonytalansága.

Hát mindkettőjükben közös a kívánság: hogy a nyár vasárnapjai legyenek egészen az övék. A törvény szerint dél-

előtt tíz óráig nyitva lehetne az üzlet; de a holtszezonban az a két három órai álmos forgalom igazán nem érdemli meg a fáradságot. A kereskedőknek, a kereskedelmi alkalmazottaknak úgy sincs módjukban, hogy minden esztendőben néhány hetet a síófoki hullámok között, vagy a Tatra fenyői alatt töltsenek. Legyen legalább ez a néhány nyári vasárnap az ő szegényes üdülésükre, szórakozásaikra, — amelyeket az időjárás se teremtett a forgalom számára.

Ez a helyes belátás indította az aradi kereskedők egyes csoportjait, hogy esztendőről-esztendőre megállapodást kötöttek, hogy a *nyári vasárnapokon üzleteiket zárva tartják*. Mert ha a konkurens boltja zárva van, akkor egyiknek sincs rövidsége az önkéntesen megadott munkaszünetből. Ez sikerült néhány szakmában és néhány éven át. Az idén azonban az a szomorú esemény következett be, hogy sem a női divatárusok, sem a nagykereskedők, akik között azelőtt a nyári vasárnapokra nézve létrejött a megegyezés, — az idén nem tudtak erre az üdvös közösségre jutni.

Sajnálni való ez, — s még inkább az, hogy ennek a dolognak természetes, sok tekintetben méltánylást is érdemlő okai vannak. A vidéki kereskedők nagy része olyan, hogy üzletének kereteit nem szabhatja szigorúan egy azon áru-szakmára. A női divatárus rá van utalva, hogy férfidivatcikkeket is tartson raktáron. A piperecikkek boltosa harisnyát is árul. Egy azon boltos vevőkörében egyforma arányban fordul meg az elegáns publikum, az ugy-

nevezett polgári vevő és a falusi paraszt. Már most, mikor a nyári vasárnap munkaszünete érdekében valamely szakma kereskedői között az iverk vándorolnak, itt is, ott is azt mondják: „Szívesen bezárok, de zárjon be az X. és társa cég is; igaz, hogy az más szakmabeli boltos, de olyan cikkei is vannak, mint nekem,“ — vagy pedig: „Jól van, aláírom az ívet, de írja alá a szomszéd utcából X. Y., akinek olyan vevőköre van, mint nekem.“ És így tovább, — amíg végül ez a lánc olyan messzire nyulik, hogy azt nem lehet beérni. Így lesz meddő a közös megegyezésekért való szándék.

Meg kell adni, hogy a legtöbb kereskedőt nem a csökönység, vagy nem pusztán ez irányítja az ilyen kikötéseknél. Mellettük szól az az alig leplezhető igazság, hogy az üzletek legtöbbje Aradon meglehetősen rosszul megy és tulajdonosaik még a vasárnap néhány órájának remélt keresetére is rá vannak szorulva, — noha igaz, hogy az a pár óra nem segít rajtuk. Azonban a kereskedő nem is annak a pár órának elmaradó keresetét félti. Hanem attól tart, hogy ha valamelyik vevője vasárnap venni akarna egyet-mást, amit nála szokott vásárolni s ezt, mialatt az ő üzlete zárva van, módjában van másutt beszerezni, — emiatt egészen elvesztheti azt a vevőt. Ez már érzékenyebb veszteség. És az ilyenről való félelem szüli azokat a furcsa, de érthető helyzeteket, hogy alkalmazottakból lett önálló kereskedők, akik tavaly még hevesen küzdöttek a teljes vasárnapi mun-

Pál doktor.

Irta: Deér Balázs.

Pál doktor sietve ment át a kórház udvarán. Főfutott a lépcsőn, kinyitotta az ajtót és belépett. De ugylátszik mást gondolt, mert ismét kijött. Fehér orvosi kabátjában megdidergett. De azért csak ment.

Mikor az elmeosztály mellett elhaladt, valami ott benn valamelyik cellában megdöngötte az ajtót. Pál doktor jobban sietett. Leért az udvar hátsó részébe. Ott van a fűtőház és a virágház közt a gyermekosztály. Ott csöngött. Kivetite óráját. Fél tízenkettő. Az ápolónő kocsit megváratta. Álmos volt. Sokálg motoszkált az ajtón. Pál doktor belépett:

- Jó estét.
- Jó estét kívánok.
- No, mi az újság? Hogy vannak, hogy vannak kismama? Hogy van a gyerek?
- Tíz órakor negyven és egy volt a láz. Tekintetes ur, ez a csöppség elmegy holnap.
- Csak ne jósoljon. Maga mindig jósol. Hát az anyja lefeküdt?
- Ott ül az ágy mellett. El nem mozdul mellőle. Híába kértem, hogy pihenjen.
- No, jól van. Bemegyek. Düljön le egy kicsit, ráfér.
- Pál doktor bement a négyesbe.
- Jó estét. Hogy vagyunk?

Az asszony még a fejét sem emelte föl, úgy fogadta az üdvözlést. Pál doktor széket hozott magának és leült a kis gyermekágy mellé lábfelel. Kézébe vette a kis beteg soványka kacsóját. Kivetite az órát. Figyelt. Aztán a hónalj alatt számlálta az érlüktetést. Az anyá ránézett. Várt, hogy biztassák. Hogy valami jót, reményteljeset fog hallani. Pál doktor egy szót sem szólt. Mit mondjon neki? Talán ezt:

— Szegény asszony. A fiad meg fog halni. Csak ültök ott és hallgattak.

A nagy szobában csak ők hárman voltak. A lámpára az ápolónő az este valami fekete kendőt akasztott, hogy tomplisa a fényét. És a fekete kendő meg meglendült fölöttük, mint valami gyászlobogó. Odakünn szél rugott. Du dált, sikortozott. Majd elfáradt és halk, szomorú melódiává tompult, amely ott zokogott a nagy függőnytelen ablak alatt.

Kínézték. A tar, száraz lombok sovány ágaitak tehetetlenül engedték át végzetüknek, a szélnek. Olyanok voltak, mint a sorsüldözött ember, aki meghajtja fejét és engedelmesen mondja: vágjad, üssed. A klasszott hajítások, amelyek csak a tava-zsal sarjadtak, zörögtek a kemény, rögös földön.

A szél fölkapta őket és sodorta maga előtt a temetőbe, amelynek szomorú fejjal mereven, mozdulatlan néztek be az ablakon.

Ugy tetszett, hogy a temető megindult és

közelebb, egyre közelebb jött a nagy térségen keresztül, amelyet sötét szürkére festett a felhősátorába visszavonult hold.

A gyermek fölírta. Egyszerre nyultak keze után mindketten. Elcittitották.

Aztán meglint hallgattak egy darabig. Egyszer megszólalt az asszony:

— Főlek, főlek. Nem tudom mitől és nem tudom miért. Győződöm. Ugy vagyok, mintha hosszú, vágólküli, szürke fát volt akasztottak volna a hajamra. Ezt a hosszú fát volt, akármerre megyek húzom magam után. Elfáradt a fejem.

— Pihennie kell.

— Nézzen csak itt körül. Magas, komor falak. Egyhangúak, merevek, ijesztőek. Nagy, fehér lapok, amelyeket gyászszal ír tele, aki nézi. Fárastóak. Nincsen rajtuk egy pont, amelyen megpihenhetne a szem. Engem bipozitálnak. Gyűlölöm őket és mégis mindig nézem, nézem. Néha sóhajtasokat hallok, amelyek áttörnek rajtuk. Ezek a sóhajtasok egyszer innen, egyszer máshonnan jönnek, de mindig itt uszkálnak a levegőben.

— Fől van izgatva. Nem aludt őt éjszaka. Ha kipihen magát, elmúlik.

— Nézze csak. Ezek az ágyak, ezek is furcsák. Arnyak jönnek mennek, amelyek itt pihennek bennük. Én látom őket. Halványak és szomorúak. Be van esve a szemük. Arvo-

kaszünetért — most a nyári vasárnapi munkaszünethez való hozzájárulást megtagadják.

Egyben azonban, szinte kivétel nélkül megegyeznek az összes kereskedők: ha törvény szabályozná és tenné kötelezővé az összes üzletekre nézve a nyári vasárnapok teljes munkaszünetét, ennek minden kereskedő boldogan alávetné magát. Akkor nem kellene a boltosnak attól tartania, hogy a hasznot, amelyről ő lemond, más csipi el és hogy az árukat, amelyeket ő el nem adhat, leghűbb vevői a vegyeskereskedésekben megtalálják. Törvény legyen, általános és kötelező erejű, amely annak a sok izgalomnak és herce-hurcának is végét veti, amely az ilyen közös megegyezések születése és ellenőrzése körül elkerülhetetlen.

Ugy hírlik, hogy a vasárnapi munkaszünet ily irányu rendezése küszöbön is van — s ha ezen a nyáron a teljes vasárnapi munkaszünet nem is lesz meg, a kereskedők és alkalmazottak mindenesetre azzal vigasztalhatják magukat, hogy a legnagyobb valószínűség szerint ugyis az utolsó nyár ez, a melynek vasárnapjain az üzletek redői föl- és leszállanak.

Addig azonban a közönség pótolhatná a hiányzó törvény és a meg nem született megegyezés erejét. A közönség adjon bizonyosságot arra, hogy a nyári vasárnapokon nem érdemes az üzletet kinyitni. A közönség ne vásároljon a nyári vasárnapokon. Igaz, hogy az idén ez már alig fog változtatni a helyzeten, de a kereskedőknek megszerzi azt a tudatot, hogy nincs okuk sajnálni azt a pár órát, a melyet a törvény az üzleti időből el fog venni.

+

Wekerle elhalasztott utazása. A Bud. Tud. Jelenti: Wekerle Sándor miniszterelnök ma délután Algyógyra, az ottani munkásszatórium felavatására szándékozott utazni s ezt az alkalmat felhasználta volna arra is, hogy a vajdahunyadi vasműveket és a petrossényi állami bányatelepeket megtekintse,

nalak megkeményedtek, ajkaik körül mártíromság. Ezek az árnyak itt járnak ki-be a nagy, függönytelen ablakon keresztül. Félek.

A lámpa fénye lobogott. A fekete kendő árnyéka nagy, sűrű foltokban rajzolódott ki a fehér falon. A foltok változtak és ide-oda húzódtak.

Pál doktor nézte az asszonyt. Koromfekete ruhájából és hajából élesen rajzolódott ki fehér arca és keze. Uyan volt, mintha fehér és fekete márványból lenne kifaragva. Nem sirt. Nem szólt. Csak leült az ágy mellé, mikor ide behozta gyermekét és azóta nem mozdult el onnan. Csak alakja esett mindig jobban össze.

Pál doktornak úgy tűnt fel, mikor meglátta, mint egy végtelen szomorú melódia, a mely váratlanul üti meg a fület, mikor egyedül megyünk napfényes rózsáligetben. És a lélek megfájdul, gyászos lesz minden. A rózsák haldokolnak és beteg illatuk elszibbasztja az agyat.

Nem tudott szabadulni Pál doktor. Megállt a gyermekágy mellett. Hallgatta a nagy tragédiát, amelyről az asszony szeme, arca hangtalanul beszélt. Már ismerte az asszonyt. És a halállal párbajra lépett érte. De megérezte most, hogy elveszti a csatát.

A szél megrázta az ablakot erősen. Valaki végigsuhan a folyosón. A vízcsapot nem zárta el jól. A csöppek hulltak le egymá után és tompán ütődtek a cső oldalához. Mintha valaki egy gyászladulónak ütemelt verné ki fekete dosztóval bevont asztalon.

de tekintettel a nagy nemzeti kegyeletre, amely Vörösmarty Mihály nevéhez fűződik, nem tehette, hogy a magasztos ünnepségről elmaradjon s így a gyógyúti utazását elhalasztotta.

Elfogadták az igazságügyi tárcát is.

A képviselőház ülése.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Budapest, május 22.

Az ülésteremben egyetlen miniszter sincsen s a függetlenségi párti képviselők rosszkedvűen konstatálják, hogy minisztertanács van, a melyen minden jel szerint elől a kérdés, milyen formában tegyen a jövő szardán *Andrássy* Gyula belügyminiszter jelentést a választó reformjavaslat beterjesztéséről. Ismertesse bőven az általános választói jog részleteit vagy csak néhány odavetett szóval sejtesse meg a fölveteket? És mikorra jelezze a benyújtást? A javaslat már kézen van s így most előterjeszhetnék, de a kormány fél attól, hogy a nyári szünet alatt ebből heves agitáció támad. A függetlenségi párt is az az óhajta, hogy a javaslat beterjesztése őszre maradjon. Azt szeretnék legjobban, ha — jövő őszre. Mert ezzel mégis befejeződik a pünkösdi királyság s a jövő választást már a névakarát irányítja. Ma különben megint kerültek közre részletek a féltett titokból, a választói javaslat rendszeréből s ezeket szelvény-hosszában kommentálják a folyosón. Megírtnak azt is a többi közt, hogy sok régi választó kerületet olvasztanak be más kerületekbe s így Simkó József alól is kihúzzák a gyékényt. A derék kormánypárti oszlop igen hevesen tiltakozik a föltevés ellen:

— Nem lehet az kérem! — mondja. — *Andrássy* megígérte, hogy a főispánom nélkül és nélkülöm nem tesz semmit. Az én kerületek biztos!

Ma *Kossuth* Ferenc is bejött a Házba, pedig tudvalevőleg vészes híreket költöttek az állapotáról. Vigan fogadta az üdvözléseket s kijelentette, hogy sohase érezte magát jobban, mint mostanában.

A Ház különben ma az igazságügyi tárca tárgyalását kezdte meg.

Az ülés így folyt le:

A beteg gyermek vergődni kezdett. Pál doktor fölugrott, megfogta kezét. A pulzus nagyon rossz volt. Ránézett a lefogyott s szép arccskára. Az ajkak elkékültek. A vég közelgett. Pál doktor lelke viaskodott. A beteg mellett kell most maradnia. Itt kell lennie, hogy megkönnyítse utolsó percét. De ha ő itt marad, itt marad az anyja is. Ez nem lehet. El kell innen távollatnia. De nem megy el egyedül, mert akkor sejtetni fogja, miért küldik. Mit tegyen? Elmegy ő is és elviszi magával.

És a beteget elhagyja végső küzdelmében? Nem, azt nem szabad, nem lehet. Nyomorult, gyáva vezér az, aki az elvesztett ütközetből elvágat és magára hagyja a rábizott csapatot.

A gyermek nyögött. A gyászos asszony nézett rá reménykedve, hittel. Felényújtotta a kezét:

— Magában bizom.

Pál doktor megfogta a feléje nyújtott kezét.

— Menjünk ki egy kicsit. Nehéz a fejem, önnek is jót fog tenni. Betegünk most jobban van. Majd beküldjük az épolónőt.

Kimentek. A szél rángatta őket. Arcukba csapkodva a száraz leveleket. Belerohant a virágház keskeny kéményébe és a takarodót fujta benne. Kacagott Pál doktor füleibe. Pergamenszerű, megmerevedett gyermek arccskát táncoltatott szemel előtt. Ő pedig csak vezette gyöngéden a feketeruhás, feketehajú asszonyt, de nem szólt hozzá egy szót sem...

A délelőtti tárgyalás.

Justh Gyula elnököl az ülésen.

Napirenden az

(Igazságügyi tárca)

költségvetés van.

Bizony Ákos előadó ismerteti és elfogadásra ajánlja a költségvetést.

Nagy Dacsó: Az előadó szerint az idő most nem alkalmas mélyebb igazságügyi reformok keresztülvételére. Szerinte csupán az a fontos, hogy az újítások elő legyenek készítve. A polgári perrendtartás reformjával például már eléggé megtárgyaltattak s annak keresztülvételére nincs semmi akadály. Kéri az igazságügyminisztert, hogy a polgári perrendtartás reformját célzó törvényjavaslatot terjessze a Ház elé. Ezután a polgári és büntető törvénykönyv hiányairól szól. A büntető törvénykönyv különösen szükséges egy tágabbkörű revízió. A büntető perrendtartás sem ideális, még tudós munkának sem jó. Komplikált, ugyanarra, hogy még a szakemberek sem igazodnak el rajta. A miniszternek ennél fogva foglalkozni kell a büntető perrendtartás revíziójával is. Szól a bírák helyzetéről. A bírákat éppen úgy kezelik most, mint a többi hivatalosokat. Pedig az egy kapitálára való húzás, a bírói hivatásban rejő okoknál fogva, igen káros. A bírói előléptetések elrendezésével az automatikus rendszer kell életbeléptetni. Az ügyvédi rendtartásról szól ezután röviden. Attér a becsület védelmére, amely nálunk gyengyében áll. Eltekint az aktuális eseményektől, csupán a büntető törvénykönyvben levő hibákból eredő anomáliákra mutat rá. Pedig a becsület megsértése igen sok esetben anyagi egzisztenciák rombadöntésével jár. Így a megtorlásnak erősen kell lenni. A kártérítés kérdése a magyar judikatúrának valóságos mostoha gyermeke. A legnehézebb a bíróságtól kártérítés megállapítását kiderőszakolni. A becsület védelmével összefügg a sajtóügy rendezése. Az ankétezés régen folyik. A sajtó megszorítása veszélyes. Megbénítani, megkötni jóformán lehetetlen. A sajtónak kellő irányítás mellett igen fontos ellenőrző hivatása van. Csak ott kell megszorítani, ahol a polgárok becsületének indokolatlan megtámadásáról van szó. Preventív intézkedésről nem lehet szó, mert hisz a való tényállás csak később állapítható meg. Retorziós eljárásra van hát szükség. A sajtónak vannak, a tisztességes elemekkel szemben, kényszerű is, de ez a kor erkölcsében kell főleg magyarázatát. A sajtóvétségeknél kiszabott büntetéseknel is a kártérítésnek kell dominálni. A költségvetést elfogadja.

Barcsay Andor: Elsősorban azon nézetének ad kifejezést, hogy az utóbbi években a tételes kodifikációk terén semmi sem történt. Foglalkozik ezután a biztosítási törvényről. A biztosítás a nemzeti életre nagy hatással van. Utal Newyork példájára, ahol a biztosítási intézmény nagyon el van terjedve. A biztosítás közgazdasági fontosságából vezet le a biztosítási törvény kodifikációjának szükségességét. A külföldi társaságok vagyont gyűjtenek nálunk, a sok pénz kimegy az országból. A külföldön működő néhány magyar intézet pedig köteles annak az államnak értékpapírjaiba fektetni a pénzt, ahol működik. Így kell bánni Magyarországon is az idegen biztosító társaságokkal. Helyezzék el a pénzt magyar értékpapírokban.

Zboray Aladár: Ne csak az igazgatóság legyen magyar, hanem a pénz is.

Barcsay Andor: Ezt csak a törvény kodifikálásával lehet elérni. A reformok sürgősek és elkerülhetetlenek. A perrendtartás keretében is lehet ezen segíteni. Kéri a minisztert, hogy ne késsek és a biztosítási törvény kodifikálására vonatkozó törvényjavaslatot mielőbb terjessze a Ház elé. A költségvetést elfogadja. (Éjenzés)

Elnök: Az ülést tíz percre felfüggesztli.

Szünet után

Elnök az ülést megnyitja. Szólásra következik Papp Béla.

(Apróbb hibák.)

Szünet után

Pap Béla az ügyészi intézmény függetlenségét sürgeti.

Pető Sándor adminisztratív hibákra hívja fel a miniszter figyelmét. A budapesti központi bíróság felállítását sürgeti. A budapesti bírósági joggyakornokok helyzetének javítására kéri a minisztert.

Schuller Rezső a magyar öröklési rendszer fogyatékoságairól beszél. A paraszt hitbizományok létesítését nem tartja célravezetőnek, hanem a törzsöröklés megnonositásával kellene a kisbirtokos osztály helyzetét segíteni.

Dobrosszav Páter a sommásbíráskodás adminisztratív hibáira hívja fel a miniszter figyelmét. A végrehajtási eljárás olyan költséges, mint sehol másutt. A végrehajtási intézmény elavult, legjobb lesz átalakítani. A bíróság költségmegállapítása is sok jogos panaszra ad okot az ügyvédek részéről. A fénertemplomi törvényszéknek Versecre való áthelyezését kéri. Ezzel a délelőtti ülés véget ért.

A délutáni tanácskozás.

Günther Antal igazságügyminiszter az egész Ház helyeslése mellett kijelenti, hogy az igazságügy terén szakít az eddigi liberális politikával, amely mindent behozott, amit külföldön látott, a nélkül, hogy ezt összhangba hozta volna a speciális magyar nemzeti viszonyokkal. Több törvényjavaslat betervezését jelenti be és több javaslat előkészítését jelzi.

Az egyes tételeknél kisebb vita folyt, ennek után az igazságügyi tárca költségvetését a Ház elfogadta.

Ezután a honvédelmi tárca költségvetésének tárgyalása következett volna, amelyről lapunk más helyén számolunk be.

Arad a második müegyetemért.

Müller Károly indítványa.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 22.

Megírtuk, hogy a város vezetősége a legmegbízhatóbb helyen azt a meggyőződést szerezte, hogy a második müegyetem felállításának kérdése aktuálissá vált, a közoktatásügyi kormány behatóan foglalkozik a megoldással s hajlandóság mutatkozik arra, hogy ez a nagyjelentőségű közgazdasági és kulturintézmény Aradon nyerjen elhelyezést. A város közgyűlésének figyelmét Müller Károly, Arad országgyűlési képviselője óhajtja felkelteni s arra buzdítja a törvényhatósági bizottságot a városhoz ma benyújtott indítványában, hogy a kormánytól már most kérje Arad számára a második müegyetemet.

Müller indítványa a következőképen hangzik:

Aradváros és Aradvármegye kulturálisa napról-napra erősödik. A Maros—Tisza szögében Aradvárosa a nemzeti kulturának örököse, Aradvárosa és annak polgársága köteles minden alkalmat megragadni a továbbfejlesztésre.

Hogy ezen nagyhatású, az egész nemzeti életre üdvös és elháríthatlan kötelességünket nemcsak a jelenben, hanem a jövő évszázadokban is nemzetünk javára sikeresen teljesíthessük, szükséges, hogy Arad kulturaközponttá tétessék, szükséges, hogy a kormányzó hatalom is rendelkezésünkre bocsássa mindazon eszközöket, melyek a nagy cél elérésének alapfeltételét képezik.

Ilyen segítő eszközt látok abban, ha a második müegyetem Aradon épül fel. Azért is indítványozom:

Mondja ki Arad szab. kir. város törvényhatósága, hogy megkéri a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi miniszter urat, valamint a magas kormányt az iránt, hogy a második müegyetemet Aradvárosában legyen kegyes felállítani.

Mondja ki a törvényhatósági bizottság, hogy a müegyetem céljaira szükséges telket a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi kormánynak készséggel felajánlja.

Aradváros közönsége fentemlített kérelmének a magas kormány és a nagyméltó-

ságu vallás- és közoktatásügyi miniszter ur előtt való tolmácsolására kérje meg a közgyűlés Károlyi Gyula gróf főispán ur ő méltóságát. Az ügynek előkészítésére pedig a főispán ur ő méltósága elnöklése alatt küldje ki a tanácsot és egy e célra kiküldött bizottságot. Indítványom elfogadását kérve vagyok tisztelettel

Arad, 1908. május 23.

Müller Károly,

törvényhatósági bizottsági tag.

Az indítvány tárgyalását a tanács a júniusi rendes közgyűlés napirendjére tűzi.

Készen van a választói jog reformja.

Andrássy bemutatta a királynak.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 22.

Andrássy Gyula gróf hazajött Bécsből s abból a forrásból, ahonnan szólnak szokta eregetni a mondanivalóit, nevezetes hír szállott szét ma délelőtt a képviselőház folyosóján. A belügyminiszter a jövő héten, valószínűleg szerdán, felelni fog Mezői Vilmosnak a választói reformjavaslat dolgában hozzáintézett sorozatos interpellációira. Ez pedig annyit jelent, hogy most már elérkezettnek látja az időt a javaslat alapelveinek megismertetésére s közölheti a benyújtás idejét is.

Amint értesülünk, a belügyminiszter, aki különben ezt a kérdést még minisztertanács elé is fogja vinni, be fogja jelenteni, hogy a választói reformjavaslatot október végén terjesztheti a Ház elé. A kerületek számában lényeges változás nem lesz, mert ha állítanak is új kerületeket, nagy csomó régi kerület megszűnik. A képviselőház folyosóján erősen faggatták ma részletekért a belügyminisztérium egyik magasállású tisztviselőjét:

— Nem mondhatok ma még semmit! — válaszolt ez.

— De csak egy adatot! — ostromolták a képviselők, akik mind a maguk kerületét féltik.

— Hát egyet mondhatok — felelte a kérdező. — Simkó József kerülete megszűnik, Oláhfalva nem választ több képviselőt.

A felvilágosítás természetesen nagy derűtséget keltett.

Egyébként nagyobb változások a kerületekben Erdélyben, Sopronmegyében és Felsőmagyarországon lesznek. Erdélyben a törvény főleg a városokra s a kincstári birtokokra helyezi a fősúlyt. Új intézkedés, hogy az 1886. XXI. tc. 31. szakaszának megváltoztatásával a törvényhatósági választói jog ezentúl nem lesz azonos a képviselőválasztói joggal. Ez az intézkedés a nemzetiségek ellen való védekezés.

A plurális választói jog ellen főleg a parlament agrárius elemei zúgolódnak.

— A városokban ezzel tulsúlyra jutnak a zsidók! — mondta meg az averzió okát őszintén egyik képviselő.

A kormány különben úgy van meggyőződve, hogy az általános választói jog egyelőre nem okoz tulságos változásokat a parlamentben, mert az országban még óriási nagy percent az analfabéta. A reform nagy eredményei csak tíz-tizenöt év múlva jelentkeznek egész fontosságukban, amikor a politika szorítja arra az

embereket, hogy megtanuljanak írni és olvasni.

Andrássy Gyula bécsi utjával összefüggésbe hozták a fuzió kérdését is. Mint teljesen megbízható helyről írják, ez a kérdés a király előtt jóformán szóba sem került. Futólagos említés történt róla, de arra való tekintettel, hogy a dolog nem aktuális, elsiklottak felette.

Mint halljuk, a kérdés sokáig nem is lesz aktuális. Nagyobb érdeklődéssel beszélnek az emberek az agrár blokkról, amelyről így nyilatkozott egyik miniszter, aki egyben pártvezér is:

— Nem ügyetlen dolog, de ennek a szónak: agrárius nem szabad benne lenni, a cégben.

Nem is lesz. A társaság már konzervatív tömörülésnek nevezi magát. Annyira biztosnak érzi a létrejöttét, hogy ma már a képviselőházban aláírási íveket köröztek egy konzervatív lap alapítására. Nagy Emil, aki az íveket kibocsátotta, így nyilatkozott a dologról:

— Kérem, igen egyszerű a dolog. A pártok és a kormány felett álló függetlenségi lapot akarunk csinálni, amelyet formája és ára bevigyen a nép közé. Ilyen lapunk nincs eddig. A szociáldemokrácia izgatásaival szemben csak így védekezhetünk a népnél.

Az íveket eddig vagy harminc képviselő írta alá.

Egyik nyugatmagyarországi vármegyében a legközelebbi időben főispánválasztás lesz. Az eddigi főispán, aki alispánból lett a koalíciós kormány alatt a megye politikai főnöke s aki egyike a főispáni kar legképzettebb tagjainak, megváltik az állásától, melyre — hír szerint — Laehne Hugó képviselőt fogják kinevezni.

A panamisták.

Támadás Sándor Pál ellen.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, május 22.

Sándor Pál tudvalevőleg a Lengyel—Polónyi-pör alkalmával azt mondta, hogy egyes fővárosi bizottsági tagok vagyonszerzésre használják föl állásukat. Hecht Ernő bizottsági tag ennek következtében a közgyűlés elé a következő indítványt terjesztte:

A székesfőváros törvényhatósági bizottságának közgyűlése elhatározza, hogy nyilvános rágalmazás miatt bünvádi feljelentést tesz Sándor Pál, a törvényhatósági bizottság tagja ellen, ennek a bíróságon kívül is — tehát nemcsak tanu minőségében — megtett azon állításai miatt, hogy a törvényhatósági bizottság egyes tagjai, nemcsak ügyvédek, hanem más polgárok is, bizottsági tagságukat vagyonszerzésre használták fel és hogy a bizottsági tagságnak felhasználása a városnál a vagyonszerzésnek egyik szokásos módja; továbbá azon állításai miatt, melyek Sándor Pálnak az 1908. évi május 13-iki közgyűlésen tartott és a „Fővárosi Közlöny” 39. számában leközölt beszédében foglalvák és esennel megadja a budapesti kir. ügyésségnek a vád képviselőéhez szükséges törvényes felhatalmazást. E határozat végrehajtásánál a közgyűlés utasítja a tiszti ügyésséget, hogy a feljelentést készítse el és a jelen határozattal részére egyidejűleg adott különös meghatalmazás alapján nyolc nap alatt a budapesti kir. ügyész-

séghes adja be, az eljárás során pedig a B. P. által biztosított kiegészítő hatáskörben járjon el. Beadja és mint sürgősnek közvetlen tárgyalás alá vételét kéri a törvényhatósági bizottság tagja, *Hecht Ernő*."

Egy újságíró megkérdezte *Sándor Páltól*, miacs-e erre a sajtóságsos följelentésre valamilyen megjegyzése. *Sándor Pál* erre így válaszolt:

— Semmiféle megjegyzésem nincs rá. Földem irhatnak, beszélhetnek, jelenthetnek, amennyit akarnak. Vehették észre, hogy én ilyen dologra nem szoktam reflektálni. Elég széles a hátam, sok mindent elbírok. De különösen nincsen vaj a fejemen és ezért megengedhetem magamnak azt a lukszust, hogy bizonyos dolgokat ne vegyek észre.

A dánosi bünpör.

Megkezdődtek a védőbeszédok.

— Az *Aradi Közlöny* távirati tudósítása. —

Arad, május 22.

Lázasan, szinte rohamos gyorsasággal sietnek a dánosi tárgyalás befejezésével. A tegnap délelőtti kérdések felolvasása után, délután következett *Gáll Andor* dr. ügyész védőbeszéde. Éles, higgadt elmével tárta fel a cigányok bűnét, akik bámulva, kimeredt szemmel hallgatták a rájuk zúduló vádakat.

A tárgyalás végeztével megörve városzurogtak ki a teremből.

Ahogy levitték őket a börtönbe, Balog Tuta felsóhajtott:

— Marcsa, te leszel az oka, ha felakasztanak!

És rávetette magát a bástialis nőre, hogy megfojtsa. A börtönőrök a dühöngő cigányt lefogták és megkötözték.

A tárgyalás mai, huszonhetedik napjáról fővárosi tudósítónk a következőket táviratozza:

A dánosi bünpör tárgyalását ma reggel 9 órakor folytatták. *Rónay Kamill* elnök megnyitván a tárgyalást, rögtön a védőknek adta át a szót.

Elsőnek *Battlay Dezső* dr., Lakatos Balog János Párnó védője szólt fel s elsősorban gyengíteni igyekezett azt a nagy hatást, amelyet az ügyész tegnapi beszédével elért, bár ő maga is elismeri, hogy a védőbeszéd megőrizte a higgadt tárgyalagosságot. Azonban — ugymond — a cigányt nem lehet egy kalap alá venni a kultúremberrel. A cigánynak a kultúrában növekedett enbertől teljesen eltérő a természetrajza. Más indulatok, más szenvedélyek hevítik, s ezért a bűnözésnél is más szempontokat kell vele szemben érvényesíteni. Az ő védelemre különös súlyjal nehezedik a daktiloszkópiának nevezett tudomány, mert Párnó volt az, akinek ujjnyomatát a dánosi csárda asztalán talált poháron felismerték. A védő azonban nem hisz a tudomány csalhatatlanságában. Részletesen foglalkozik azúgyán a tárgyalás során felmerült bizonyítékokkal, utal a tanúk vallomásaiban található ellenmondásokra és főleg Lakatos Rózi vallomásának kétes értékére. Ha koncedálja is, hogy a vádlottak követték el a dánosi vérengzést, akkor is csak szándékos emberölésről lehet szó, mert a premidiáció nincs beigazolva. Bizik az esküdtek lelkismeretében, melyből igazságos ítéletet remél.

Utána *Hevesi István* dr., Lakatos Lajos Dólar védője mondotta el védőbeszédét, amelyben élénk színekkel vázolta a cigányok nagy nyomorúságát. Ha vannak, — ugymond — akik szármagat érdemelnek, ők azok s ha ők, csak azért tették, mert az éhség leküzdhetetlen indulata ragadta odáig őket. Minamellett

a védelemnek nincs szüksége, hogy a számlomra appelláljon, mert a vád bizonyítékai, bármint tetszetősek is, nagyon ingatag alapon állanak. Ezután a védő sorra veszi a bizonyítékokat, amelyek — szerinte — nem elégségesek ilyen súlyos bűncselekmény megkonstruálására. Végül kéri az esküdteket, emelkedjenek felül a közvélemény nyomásán, minden idegen befolyáson s tisztán a saját belátásukat s a tárgyalás anyagát vegyék ítéletük alapjául.

Harmadiknak *Pálkay Béla* dr. szólt fel Lakatos János (Satojka Bajka) védelmére.

Az agghonvédek nagy-gyűlése.

Köszönet Arad városának.

— Az *Aradi Közlöny* távirati értesítése. —

Arad, május 22.

Az 1848/49-as honvédek központi bizottsága ma délelőtt tartotta meg Budapesten az Újvárosi házában országos gyűlést *Balogh Sándor* dr. elnök vezetésével s a tagoknak, különösen a vidéki honvédeknek élénk részvételével. Az érdekes gyűlésről fővárosi tudósítónk ezeket táviratozza:

Az elnök néhány meleg szóval nyitotta meg az országos gyűlést, szeretettel üdvözlölvén öreg bajtársait. Utána az igazolás történetét meg, majd *Szifártó Zsigmond* főjegyző felolvasta az országos egyesület múlt évben elhunyt tagjainak névsorát, mintegy 250 öreg honvéd nevet, köztük első helyen *Türr István* tábornokot említve.

Ezután az évi jelentés és az elnöki jelentés került felolvasásra. E jelentések szomorúan konstatálják, hogy a 60 évvel ezelőtt viruló ifjakként, a hazaszeretet lángoló érzete által ösztönözve, a honvédség soraiba belépett honvédek már a sír szélén állanak s napról napra kevesebbednek. Az eddig fennállott: öb, mint 60 honvédegyet közül már csak husz áll fenn; a többi a tagok elhalálása folytán feloszlott.

A jelen eseket tudomásul vették s *Bellágh Imre* alelnök indítványára *Jekelfalussy* honvédelmi miniszternek köszönetet mondottak az öreg honvédek iránt tanúsított jóindulataért.

Ezek után a honvéd név törvényes elismerésének ügyére került a szó. *Ilyés Bálint* még a múlt évben áruyította a képviselőház elnökének a központnak erre vonatkozó emlékiratát, de eddig minden eredmény nélkül. *Simay István* (Arad) indítványára újból felterjesztik az emlékiratot a képviselőháznak.

Szifártó főjegyző előerjesztette, hogy összesen 7420 igazolt nyugdíjas honvéd él még, akik összesen 1236912 korona nyugdíjat élveznek. Az országos központ számadásainak elfogadása után tárgyalta a közgyűlés a miniszterelnök által engedélyezett 4200 koronás lrodal általány ügyét, valamint az erre vonatkozó számadási konfliktust.

Csatáry dr. nemrég elhunyt másodelnök helyére a közgyűlés egyhá gulag *Darbay György* volt huszárezredest választotta meg.

Simay István az aradi honvéd-gyűlést, *Kiss Ferenc* a kecskeméti honvédegyület sikerdus működéséről tették jelentést s a közgyűlés úgy Arad, mint Kecskemét polgárságának mondott köszönetet az öreg honvédek pártatlan támogatásáért. Czeglédi és kolcsvári jelentések meghallgatása után a közgyűlés végül a kilépő választmányi tagokat újból választotta meg s az elnök életetésével a közgyűlés befejeztetett.

A közgyűlés után lakoma volt a pilseni sörcearnokban, amelyen számos fölköszöntő hangzott el az elnökségre és az egyes tagokra.

Cirkusz.

A csokoládés és az August.

Több aktualitásról.

*

A csokoládés: God by. Játsszunk valamit.

Az August: Jóreggelt. Játsszunk érdekest. Játsszunk aradi cirkuszt.

Csok: Well. Jon megmondani nekem mikor lesz fit technika Aradon?

Aug: Ez már nincs megvan cirkusz. Ez van meg számárság. Technika készül Chikágóban, nem Aradnak.

Csok: Jon arc számár. Kovács Vince már asztalfiókban tartja. Előbb építi fel kulturpalotát, hat vashid, két iskola, négy világkiállítás...

Aug: En van számár? Magga van egy Hagenbeck! Kovács Vince nincs egy világkiállítás, nincs vashid, több, sokkal több, nem hat vashid, hanem nyolc és nem két iskola, hanem egy, de az van elemi, Kovács Vince több, ő megvan Apponyi legjobb, mondom egyetlen megvan barátja. Kovács Vince az Apponyi és Apponyi az Kovács Vince. Technika nem is lesz Aradon, hanem van Vince asztalfiókjában. Ha Arad rossz, technika Chikágóban, ha Arad viseli magát jól, technika Aradon Csálai erdőben.

Csok: Csálai erdő, my dear, ez van very messze.

Aug: Hát talán technika nincs van messze? Még messzebb, előbb ki fogják aszfaltozni csálait, aztán odateszik a világkiállítás, meg autobus istálló, aztán nagy világkiállítás közben eljönnek a német fejedelmek. Lesz diszeladás, előadják a Birkét, új kosztümben, eljön koalició, meg mind a vezér, itt lesz a második Rákos.

Csok: Wat is megvan Rákos?

Aug: Az megvolt egy országgyűlés, olyan mint most magyar parlament Délelőtt ülés, de után ülés, sok beszéd és éljen. Magyarországon mindig sok beszéd és éljen.

Csok: De hát Budapest jó hely sok beszédre.

Aug: Arad megvan sokkal jobb. Itt mindenki beszél és senki sem tesz semmit. Arad parlament város.

Csok: Ez nincs cirkusz, ez dráma. Magyar politika valóság megvan egy Shakespeare tragédia. Wekerle teszi mit akar és Kossuth mondja, hogy ő teszi mit akar?

Aug: Kossuth teszi is azt amit akar, mert ő akarja mit Wekerle akar. Wekerle meg van egy intelligens ember, akarja mit Bécs akar. Bécs mindig emelni akar, hát Wekerle is akarja és Kossuth emel.

Csok: Emé'ni van jó.

Aug: Jé, jó, mindig emelni nem jó. Emelni kvótát jó, de magyar megvan erkölcsös nép és nem szereti. Most emelni legénységi zsold, aztán tisztí fizetés, sok emelés, magyar megvan erkölcsös nép, nem szereti ha szállítanak le. De szegényeknek csak a fiemei erkölcsöket szállítják le, abból meg nem tudja jól megélni, hát ki meg be vándorol.

Csok: Maradni tárgynál. Mindig mást beszélni, mint gondolni. Én gondolni aradi technika és magga beszélni fiemei erkölcs. Újság megmondta, hogy az nincs, nem lehet hát beszélni róla. Egyetem van, hát lehet beszélni.

Aug: Majd beszélni inkább Neptun fürdő, az van, de egyetem olyan mint vashid, levegőben. Levegő könnyű elszáll. Vashid is száll, egyetem is. No most játsszunk. Fogja meg.

Csok: Well. Fogjuk meg.

Kapkodnak a levegőben, aztán kimerülten észszeesnek.

Aug: Mondtam. Elvitte levegő.

Jegyz:

Daru.

Nagy zavar a tiszti fizetésemelés miatt.

Aerenthal és Schönaich beadták lemondásukat. — A függetlenségi párt a megegyezés ellen. — Elégedetlenkednek a vezetők. — Barabás támadja Wekerlét. — Emelni akarják a honvédtisztek fizetését.

Forrongás a függetlenségi pártban

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, május 22.

Egy csomó közös és nem közös miniszteri tanácskozás, delegációs hecc, folyosói vita és bécsi utazgatás után ma reggelre nagy hűhóval jelentették a kormány lapjai, hogy kész a megegyezés a tiszti fizetésemelés hónapok óta húzódo ügyében és Wekerle miniszterelnöknek sikerült biztosítani a magyar álláspont győzelmét. Nem is kellett hozzá egészen huszonnégy óra, már is kiderült, hogy milyen drága ez a győzelem. Mára a függetlenségi pártnak nagyrésze talpára állott és kijelentette, hogy a két kormány megegyezéséhez nem járul hozzá.

Lett erre nagy kavardás a politikában. A függetlenségi pártnak néhány vezető tagja, köztük Barabás Béla, Hoitsy Pál, Justh Gyula erősen támadták a kormányt, mely a párt beleegyezése és tudomása nélkül ilyen egyezséget kötött. A kormány védekezni próbált, meglepetésül előrántotta a honvédségnek fizetésemelését, de a Házban olyan forrongás támadt, hogy a javaslatot nem lehetett előterjeszteni, sőt a holnapi ülést is el kellett hétélig halasztani. Mindehhez még Ausztriában sincs rendben a fizetésemelés ügye és a közös had- és külügyminiszter beadták lemondásukat, melyet azonban a király nem fogadott el. Így tehát igazán „dühöng a béke“ a Lajtán innen is, túl is.

Részletes tudósításunk a hirtelen támadt kavardásról itt következik:

A bécsi paktum.

A tegnapi létrejött bécsi megegyezés részletes feltételei ezek voltak:

1. A közös és a magyar kormány teljes összegében elfogadják a hadügyi kormány által a tisztek fizetésemelésére követelt összeget. (Ez kilenc millió korona.)
2. 1908. október elsejétől visszamenőleg emelik a tiszti fizetéseket.
3. Erre az esztendőre a legénységi szold stb. rendezésére 500 ezer koronát vesznek a költségvetésbe.
4. 1909. évre ugyanerre a célra három és fél milliót.
5. 1910-től kezdve pedig hét milliót vesznek föl a költségvetésbe.
6. A delegációk egybehívásának időpontjára nézve még nem jött létre megegyezés, úgy, hogy ez irányban további tárgyalások szükségesek.

Es a megegyezés mutatja, hogy mit jelent a magyar kormány győzelme. Jelenti, hogy a tiszti fizetésemelés, sőt még a legénységi szoldjavítás is minden nemzeti vívmány nélkül meglesz, még pedig már októbertől kezdve. A magyar delegációban sokan már azt is ellenezték, hogy egyáltalában a parlamenten kívül szó van a fizetésemelésről, most pedig mindenben teljesítették az osztrák kívánságot, csu-

pán három hónapot (jullustól szeptemberig) sikerült lealkudniok.

Tegnap még mindenütt hosszánát sengtek a békének, mára azonban megváltozott a hangulat.

Forrongás a folyosón.

Már a képviselőháznak délelőtti ülése alatt elégedetlenül tárgyalták a megegyezés híreit. A függetlenségi pártnak több tagja kijelentette, hogy a magyar kormány meghátrált az osztrákok előtt. *Mindezt megadott és semmit se kapott.*

Wekerle Sándor miniszterelnök már a kora délelőtti órákban megjelent a képviselőházban. Mikor Kossuth Ferenc is megjött, hosszasan tanácskozott vele a bécsi megállapodás részleteiről. Ezalatt a képviselők erősen pertraktáltak az ügyet. A délelőtti ülés végén Barabás Béla egy nagyobb csoport előtt így fakadt ki:

— A tiszti fizetésemelés ügye egyáltalában nem tartozik a delegációk hatáskörébe. Ennek a dolognak odiumát nem lehet a delegációk tagjaira hárítani, épen azért a költségvetési vita végén, az appropriáció tárgyalásánál felvetjük a képviselőházban a kérdést és provokálni fogjuk a Ház határozatát, illetve a fizetésemelésnek jóváhagyását.

Néhány perc múlva pedig így fakadt ki Barabás:

— Utók, vágok, rontok, elitélem és rosszallom, hogy Wekerle ami hátunk mögött megalkudott Béccsel. Nagyon szomorú dolog ez. Agyonütik vele a pártot. Engedmények nélkül nem leti volna szabad Ausztriának behódolni. Ha tudják, puhítsák meg az egész pártot egyenként, de ne akarják ezt a kérdést a delegációban elintéztetni.

A pártnak több vezető tagja osztja Barabás nézetét. Justh Gyuláról a N. Fr. Pr. mai száma azt írja, hogy ő is helyesli a megegyezést. Erre vonatkozólag Justh ma haragosan kijelentette, hogy ő ilyet soha nem mondott és a fizetésemelésnek ilyen módját egyáltalában nem szavazza meg.

Meglepetés a Házban.

Ezek a dolgok előzték meg a képviselőház délutáni ülésén történeteket. A délutáni ülésen ugyanis már befejezték az igazságügyi tárca költségvetésének tárgyalását, midőn az elnöklő Návay Lajos alelnök fél nyolc után berekesztette a vitát és javasolta a holnapi napirend megállapítását. Ekkor felállott Kmety Károly és a következő indítványt tette:

— Tekintettel arra, hogy a katonai kérdésekben döntő javaslatok lesznek a Ház elé terjesztve és tekintettel arra, hogy a tegnapi közös minisztertanácson történt megállapodások oly fontosságúak, hogy azokkal a pártoknak külön-külön kell behatóan foglalkozni, indítványozza, hogy a Ház legközelebbi ülését hétfőn tartsa.

Mikor Kmety ezt az indítványt tette, a miniszterek közül senkisésem volt már az ülésen. Az alkotmány és néppártiak közül is csak egy-ketten voltak jelen, s az egész teremben mintegy 14—15 függetlenségi képviselő volt. Návay ugyan ellenezte az indítványt, de a Ház többsége azt elfogadta, mire a mai ülés véget ért.

Ez az esemény, amely így ötletszerűnek és váratlannak látszik, minden jel szerint egy előre jól megfontolt puccsnak következménye. Ugyanis, mint fentebb említettük, a bécsi megegyezés híre már délelőtt nagy emociót keltett a függetlenségi pártban. A függetlenségi pártnak több tagja határozottan azt az álláspontot foglalta el, hogy a fizetésemelés egy katonai politikai kérdés, amelynek elintézése a paktum ellen való. Hozzájárult mindehhez, hogy a délután folyamán híre terjedt annak, hogy Wekerle miniszterelnök, vagy Jekelfalussy honvédelmi miniszter a függetlenségi párt megpuhítása céljából már legközelebbi törvényjavaslatot fog benyújtani a honvédségi tisztikar fizetésének felemeléséről. A Pester Lloyd mai esti lapja egy intervjut közöl Bolgár Ferenc államtitkárral, amelyben az foglaltatik, hogy a kormány ma vagy holnap törvényjavaslatot fog benyújtani nemcsak a honvédtisztek fizetésrendezéséről, hanem a honvédségnek és a csendőrségnek fizetésemeléséről is. Amikor Wekerle a ma délutáni ülésen nagy aktacsomóval kezében jelen meg a képviselőházban, a gyéren jelent volt képviselők azt hitték, hogy még a mai ülésen elő fogja terjeszteni Wekerle a törvényjavaslatot. Ekkor a függetlenségi képviselők csendben elhatározták, hogy a többi párt megkérdezése nélkül még a mai ülésen felszólalnak ebben a kérdésben és a holnapi ülés elhalasztását kérik és így megakadályozzák a javaslat benyújtását. Wekerle pedig, ugylátszik, meggondolta a dolgot és elállt attól, hogy a javaslatot még a mai ülésen benyújtsa.

Haragszanak a miniszterek.

A miniszterek már fél nyolc felé elhagyták az üléstermet abban a hiszemben, hogy most már semmi váratlan dolog nem fog történni. Amikor a váratlan esemény után telefonon értesítették a minisztereket a történetekről, már későn volt és Andrássy Gyula gróf, aki a miniszterek közül elsőnek jött vissza a Házba, már bezárva találta az ülést. Andrássy helytelenítette a függetlenségi képviselők eljárását.

— Nincsen semmi ok sem —
ugymond — a sztrájkra vagy az ellen-
szegülésre. Annál is inkább, mert tu-
domásom szerint a katonai kérdések
lassanként olyan dűlőpontra jutnak,
hogy a nemzet által régen óhajtott
és heves küzdelmet okozott vívmányok
e bizonyos idő lefolyása alatt megva-
lósulnak.

Fél kilenc felé Wekerle is megjelent és meglepődve hallgatta a történeteket. Kijelentette, hogy az az aktacsomó egy kérvény volt, melyet neki egy képviselő ma délután átnyújtott. Kijelentette egyszerűsággal, hogy mindazt, amiben tegnap a közös minisztertanácson megállapodtak, ő előterjesztette a minisztertanács elé, amely azt jóváhagyta, sőt mielőtt Bécsbe ment volna, közzölte azt a függetlenségi párt vezérével, akik azt szintén nem ellenezték.

Nem látja be ennél fogva, mi az oka a hirtelen forrongásnak.

Politikai körökben természetesen ez a kavardás óriási feltűnést keltett. Vannak, akik azt hiszik, hogy az egész mozgalom csak üres vilézkedés, amelynek nem lesz komolyabb következménye. Mások viszont komolynak tartják a helyzetet. Holnap és holnapután bizonyára pártértekezletek lesznek és ezeken megkísérik a béke helyreállítását.

A közös miniszterek lemondása.

A tegnapi megegyezést Ausztriában sem fogadták zaj nélkül. A keresztényszocialisták — akik kezdettől fogva erőszakolták a fizetésemelést — ragaszkodnak ahhoz, amit Aerenthal közös külügyminiszter és Schönaich közös hadügyminiszter az osztrák delegáció egyik viharos ülésén, a kedélyek lecsillapítására kissé könnyelműen megígért. Ők ezen ígéret értelmében már 1908. januárjától visszamenőleg követelik a fizetésemelést és azt, hogy az ideai delegációk néhány héten belül összeüljenek. Támadással fenyegetőznek és konferenciát hívtak egybe, amelyen Beck báró miniszterelnököt és a közös minisztereket teszik felelőssé a történetek miatt.

Aerenthal és Schönaich közös miniszterek látva e hangulatot, ma délelőtt külön kihallgatáson jelentek meg a király előtt és beadták lemondásukat. Ezen lemondás azonban csak a keresztényszocialistáknak tett formális engedmény és bizonyos, hogy a király egyik lemondást sem fogadja el, annál kevésbé, mert a többi osztrák pártok a kormány mellett foglalnak állást.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* Goldmark Aradon. A legnagyobb élő zeneszerző akinek nagyságát Verdiével, a halhatatlan olasz mesterével szokták összehasonlítani, a tél folyamán Aradra készül. Az őz zeneszerző, aki tudvalevőleg pápai születésű magyar ember, most Abbáziában üdül és ott ígéretet tett Szendrey Mihálynak, hogy amennyiben a tél folyamán előadják Aradon a Sába királynőjét, ugy személyesen részt vesz a bemutató előadáson. Értesülésünk szerint Szendrey Mihály még a nyár folyamán megkezdte a próbákat Sába királynőjéből és így alkalma lesz az aradi közönségnek Goldmark Károlyt ünnepelni.

* Az Uránia színházról. Tizenkét szebbnél szebb morgófénykép szórakoztatja az Uránia közönségét. A bibliai tárgyú *Tékozló fiu* meglepő szenirozása mellett megrázó hatást kelt Nick Cartner amerikai detektív betörő üldözése. Elragadóan szép és hatásában megrázó kép az *Utolsó töltevény* című kép, mely a marokkói harcterről mutat be egy drámai jelenetet. A dráma a gleccserekben romok vidékkel ismerteti meg a nézőt, míg a *Kender* című kép a kender termelésétől egészen a szövésig ismereti a kender. Mulattató képek mellett számos komoly kép adja a műsor nagy sikerét, amelyről a legnagyobb elragadtatással emlékszik meg mindenki, aki ezt a páratlan látványt megnézte.

* A nyári színház megnyitása. Szombaton, a hó 28-án megkezdte a „Párisi mozgó fénykép színház” előadásait. A vállalat minden elképzelhető intézkedést megtett úgy tüz, mint életbiztosítási szempontból. A Párisi Pathé világ hírcég, a kivel a színház szerződéses viszonyban áll, a legújabb képeket küldi be a megnyitó elő-

adásra és állandóan olyan képeket fog az idény alatt küldeni, amelyek még Aradon nem voltak. A főpróba előadás szombaton délután fél hat órakor lesz ingyenes belépéssel — a jegyeket a színház igazgatósága szétküldte a múlt alkalommal. Este 7^{1/2} órakor nagy megnyitó előadás. Vasárnap d. u. 3^{1/2} órától 5 előadás.

A trónörökös az új pártalakulás ellen.

A politika érdekességei.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, május 22

A politika köreit most a tisztí fizetés emelés dolga izgatja. Azonban emellett még egy estilapnak az a híre is fölkeresolta a kedélyeket, hogy a trónörökös állítólag nem egyezik bele az új pártalakításba, mert hosszú időre nem akarja megkötteni a saját kezét a kormányzásban.

A politika hírei ezek:

Ferenc Ferdinánd és a fuzió.

A függetlenségi párt és az alkotmánypárt fuziójának kérdése tudvalevőleg már napok óta nyugszik és senki sem beszél róla. A „Nap” értesülése szerint a fuziót Ferenc Ferdinánd trónörökös akadályozta meg. Az egyesülés eszméjét ugyanis úgy az osztrák kormány, mint az osztrák politikai világ örömmel és meglepéssel fogadta, de a terv néhány nap múlva a vízbe esett, mert a trónörökös kijelentette, hogy ő nem egyezik bele a jövőnek tiz évre való lekötésébe. Nem lehet tudni, hogyan alakul az európai konstelláció és nem lehet tudni, melyik percben történik változás a trónon, ő pedig nem akar tiz évre szerződött pártot átvenni.

A közlekedésügyi bizottság ülése.

A közlekedésügyi bizottság ma délelőtt Andrássy Géza gróf elnöklésével ülést tartott, amelyen Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter és Saterényi József államtitkár is jelen volt.

Napirend előtt Kubik Gyula azt az óhaját fejezte ki, hogy a bizottság az elnök útján kérje fel a földmivélsügyi miniszter, hogy a vízi utakról szóló törvényjavaslatot terjessze a Ház elé. A bizottság ehhez hozzájárult, mire megkezdtek a budapesti helyi érdekű vasutak villamosítását érintő átalakításáról szóló törvényjavaslat tárgyalását.

Kovács Pál ismerteti és elfogadásra ajánlja a javaslatot.

Kubik Gyula felszólalása után

Saterényi József kereskedelemügyi államtitkár a budapesti lakáskérdéssel foglalkozik, amely a vicinálisokkal összefüggésben van. A budapesti pályaudvarok kérdésének megoldása által például a nyugati pályaudvar kihelyezése esetén remélhetőleg az így nyert területen épülő házakkal sikerülni fog a lakáshiányon segíteni. A kereskedelemügyi minisztériumot és az államvasutak igazgatóságát ugyanazon célból egy nagy központi épületbe kellene elhelyezni. Ez irányban a tárgyalások a pénzügyminiszterrel már folynak.

A bizottság ezután elfogadta a javaslatot. Letárgyalták még az államvasutak beruházásáról, a kassa-oderbergi vasutak beruházásáról és több vicinális vasutáról szóló törvényjavaslatot.

A nagyszebeni konzisztórium botránya.

Egy román lap cikke.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, május 22.

A „Lumina” című budapesti román hetilap, amely a kormány támogatásával jelenik meg, feltűnést keltő cikket közöl a nagyszebeni gör. kel. konzisztórium egy éve óta huzódó ügyéről: a Manegutiu-ügyről, amelylyel — mint értesülünk — politikai körökben is foglalkoznak és valószínűleg ismét szóvá fogják tenni a parlamentben. Ezzel az ügygyel, mint ismeretes, legutóbb az aradi román zsinat is foglalkozott.

A Lumina jelzett cikke szerint Manegutiu Miklós marosvásárhelyi gör. kel. román esperest 1902-ben erőszakkal távolították el hivatalából és pedig nem fegyelmi úton, hanem minden eljárás folyamatba tétele nélkül csak azért, mert kiadott egy egyházi történetet, melyben a nagyszebeni konzisztóriumot bántó adatok is foglaltattak. Az előző kormány elejétől kezdve félre volt vezetve azzal, hogy itt egy fegyelmi ügyről van szó, mert tisztán az egyház belügyét képezi. Mi-or a hivatalától és kenyerétől megfosztott esperes a kormányhoz fordult, hogy a jogállapot visszahelyeztessék, akkor a román lapok hajsztát indítottak ellene, azután hivatalosan közölték a miniszterrel azt a valótanságot, hogy Manegutiu nem a könyve miatt, hanem a szabályszerű fegyelmi eljárás közben megállapított vétiségekért lett állásából elmozdítva és a miniszternek nem áll jogában ezen ügybe beavatkozni.

Történt azonban, hogy a kolozsvári kir. törvényszék 1904. február 6-án kelt ítéletével megállapította, hogy fegyelmi eljárásnak nyoma sincsen, Manegutiu nem is lett kihallgatva, hanem erőszakkal és karhatalommal hajtattott végre egy törvényellenes határozat, kizárólag meglorlasképen kiadott művéért és pedig a könyv megjelenését követő második napon. Ezek alapján aztán a miniszter 1905. július 24-én kelt rendeletével megsemmisítette a konzisztórium egész eljárását összes jogi következményeivel együtt.

Még érdekesebb, ami ezután történt. Metianu János, a gör. kel. román egyház metropolitája fölterjesztett a miniszteriumba egy újabb ítéletet, azszal, hogy „kirendelés folytán az aradi konzisztórium által szabályszerűen befejezett eljárás után hozatott meg és már jogerőre is emelkedett, mert maga Manegutiu belenyugodott.” És tényleg, Apponyi Albert gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter ennek értelmében válaszolt az ez ügyben tavaly hozzáintézet interpellációra, nem is képzeltetvén azt, hogy egy egyházi ilyen valótanságot képes hivatalosan felterjeszteni a minisztériumba. Az újabb vizsgálát azonban megállapította, hogy az aradi konzisztórium nem tartott semmiféle tárgyalást, a hivatalának, papi jellegének és nyugdíjigényének elvesztéséről és később az egyházból örökre kiközösített esperesnek tudomása sem volt az aradi konzisztórium kirendeléséről: az aradi ítélet nem volt tehát egyéb egyszerű hamisítványnál.

Ezen hamisítványt — írja a „Lumina” — a román metropolita félrevezette a magyar országgyűlést és egy ilyen ítéletről állította az aradi püspök azt, hogy „minden tekintetben helyes volt”, csaknem az egész román sajtó pe-

dig megtámadja a minisztert azért, mert megsemmisítette ezt a hamis ítéletet.

A „Lumina” cikke végül elmondja még, hogy mint Manegutu esperest, éppen úgy megfosztották állásától és kényerétől Nagyszében esperesét, Popescu Simont is, akinek vándorbotot nyújtak a kezébe azon egyszerű okból, mert *nem tetszett egy — asszonynak.*

Hogy mennyiben felel meg a Lumina cikke a valóságnak, azt nem tudjuk. De érdekesnek tartottuk közölni éppen azért, mert az aradi román zsinat éppen e hónapban hosszasan tárgyalta Manegutu ügyét.

Papok és zsellérek.

A hódosbodrogi zárda pöre az aradi törvényszék előtt.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 22.

Az aradi törvényszék két aradmegyei község lakosságát érintő jelentős perben hozott ma ítéletet. A per a hódosbodrogi zárda s Obodrog és Ujbodrog községeknek mintegy száz lakosa között folyt terjedelmes és nagyértékű ingatlanok tulajdonjogáért. A zárdának ugyanis egyéb birtokai között széles területű szilvái voltak, amelyeket még az Arpádházi királyok idején kapott. E szilvásokat követelte most elbirtoklás alapján a zárda közelében fekvő két falu számos lakosa és a bíróság az ő javukra döntött.

A per előzményei a következők:

Az aradmegyei hódosbodrogi zárda papsága még a múlt század elején, 1804-ben, a rendi előjogok fennállása idején átadta zselléreinek a zárda tulajdonát képező nagy kiterjedésű szilvásokat. Ennek fejében a zsellérek papi tizedet fizettek, a mely a termények egy tizedrészéből állott. A tized szedéséhez a papságnak királyi adomány alapján ősi joga volt, amely századokon át sértetlenül fennállott. 1848-ban az egyházi rend a papi tizedről minden kárpétlás nélkül lemondott. Ezt a lemondást törvénybe is iktatták és a papi tizedet örök időkre megszüntették.

A zárda szilvásait a zsellérek utódai is használták, míg most Mesch András és mintegy száz társa, valamennyien új és obodrogi lakosok, keresettel fordultak a pécskai kir. járásbíróhoz, ahol annak kimondását kérték, hogy a szilvások az ő tulajdonukat képezik és kérték továbbá, hogy a bíróság az ítélethozatal után keresse meg a telekkönyvi hatóságot az ingatlanok tulajdonjogának az ő javukra való bekebelezése iránt. A kérvényezők arra hivatkoztak, hogy ők az ingatlanokat több mint harminckét éve békésen és háborítatlanul birtokolják, a törvény értelmében tehát joguk van a szilvások telekkönyvi tulajdonához.

A járásbíró megindította az előkészítő eljárást és az iratokat áttette az aradi törvényszékhez, amely ma tartott tárgyalásában helyt adott a keresetnek és a szilvásokat a száz földmivesnek ítélte, azzal az indokolással, hogy az ingatlanok elbirtoklás alapján tényleg a zsellérek utódainak tulajdonát képezik. Az ítélet jogerős.

TANÜGY.

(—) Zongora- és énekvizsga. Szalay Aranka magánének és zongora tanítónő, zeneviségját május 24-én, vasárnap délután tartja a Fehér

Kereszt nagytermében, melyre az érdeklődők figyelmét felhívja.

(—) Miniszteri biztosok. A kereskedelmi miniszter a lippei és nagybecskereki felsőkereskedelmi iskolák 1908. évi érettségi vizsgálatára miniszteri biztos minőségben Nesnera Aladár aradi felső ipariskolai igazgatót, az aradi fa- és fémipariskolai szakiskola igazgatóját, az aradi felső kereskedelmi iskolához Varjassy Lajos dr.-t, az aradi kereskedelmi és iparkamara titkárát nevezte ki ugyanilyen minőségben.

(—) Évzáró és magánvizsgálatok. Az újszentannai állami polgári fiúiskolában az évzáró vizsgálatok f. évi június hó 17-én, 19-én és 20-án, a magánvizsgálatok 23-án és a rákövetkező napokon lesznek. Szabó Béla igazgató.

TARKASÁGOK.

(A sárga cipő) Az aradi bohém társaságnak egy szeretetreméltóan, szinte bájosan könyvelő tagjáról szól ez a vidám kis történet. A fiatal és nagyjövű művészembernek van egy kicsi szépséghibája. Él-hal a kártyáért. Legszebb álma az ászra érkező pompázatos zöld tizes s a legnagyobb szomorúsága, ha tizenhétre be kell vágnia. Ő azonban különlegény, mint a szerencséje: mert rendszerint be szokott vágni, amit a szerencséséről éppenséggel nem mondhatunk. Mostanában pláne rémesen üldözi a sors, a rettenetes sors: ne adj isten, hogy a leggyönyörűbb tizezre be ne vásárolná a modern kor legutólatosabb cviklijét, a makk királyt. Minél fogva a pénzecskeje alapos uszógyakorlatokat végzett a Marci, Központi főpincére, aki a bohémekkel szemben meghatáran domborítja a gondviselés szerepét, kénytelen volt a nemzetközi kölcsönjog értelmében a törvényes ércalap forrását idegen elzárni a malőrös játékos elől.

— De Marcikám, drága apám, könyörgött az ifju mester — csak husz nyomorult koronát. Reggelig. Becsületszóra.

Marci hideg maradt, mint egy szelet vanília habbal:

— Sajnálom, nem lehet.

— Ha istent ismer, Marci fiam, ne hagyjon a vízben. Husz kroncsira csak jó vagyok?

— Kérem ne forszirozzuk a dolgot — volt a szigorú felelet. Nincs! Nem lehet.

A játékosok azonban, ha pénzt akarnak keríteni, nem igen gyalognak a szomszédok otletért:

— Hát tudja mit Marcikám, itt a panama kalapom. Ötven kroncsért vettem. Ez csak megéri azt a dohányt?

— Nem adok.

— Nem? Hm. Különös ember maga fiam. Hát itt az ezüst fejjé botom.

— Nem ér öt koronát. Nem kell. Hanem monddk valamit. A szép sárga cipőjére kaphat husz koronát.

— A művész mohón kapott a szon:

— Erre, ami a lábamon van?

— Nem is arra, ami a Weinberger kirakatában látható.

Egy pillanat nem sok s a fiatal mester már harsányan, de husz kemény koronákkal nyitott be a kártyaszobába. Egy negyed óra se sok, de ennyi idő sem telt bele, már az éhes bank megette a kisegítő alapot. Az utolsó fillérig megette. A század legpechesebb embere aztán, hogy a nagy leégés bekövetkezett, csöndesen odafordult a főpincérhez:

— Letörtem. De hogyan megyek most haza?

Marcinak azonban van szíve. Konflison küldte haza az elvérzett hőst. Konflison, de selyem harsányan. Az igaz, hogy reggelre mégis csak a szép sárga cipőt készítette a szobaleány az ágy elé.

(Vágyak.) Egy fiatal aradi házaspár faluról hoz be cselédet. A leánnyal nagyon meg voltak elégedve, de egy reggel, ahogy felkeltek, hült helyét találták. Levelet hagyott hátra, melyben ez volt:

— Naccsága, tessék megbocsájtani, de kíván a honvágy.

Fogadtak egy másikat. Az is nagyon rendes leány volt, de egyszer csak eltűnt ép úgy, mint a másik. Ő is levelet hagyott hátra a következő tartalommal:

— Naccsága, tessék megbocsájtani, de kíván a honvágy.

A milliomos ifju büne.

Leleplezett szimuláns.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, május 22.

A keresztény-katolikus alapokra fektetett „Központi Néptakarékpénztár” részvénytársaság bűnlajstroma még mindig nem érett meg a végtárgyalásra. Udvary Ferencnek, a takarékpénztár viharos multu vezérigazgatójának és társainak bűnügye ma a budapesti törvényszék vádtaancsát foglalkoztatta. A vádlottak közül azonban hiányzik Udvary Ferenc, aki jónak látta idejében bucsut mondani a mandátumának és magyar hazának, amelyet pedig még nem régen a néppárt programja szerint igen intenzíven szeretett. Most talán cipőt pucol Amerikában, vagy gyapotot termel valahol Ausztráliában. Az igaz, hogy körözik, mint a többi gazembert, de van annyi esze, hogy kikerüli az igazságszolgáltatás haragját. Így hát aligha látjuk viszont, hacsak a honvágy haza nem hozza.

Az ügyészség, miután a főgazember kisiklott a kezei közül, csupán azok ellen adhatott vádiratot, akik jóformán csak eszközei voltak Udvarynak. Ezeknek a névsora a következő: Horváth Béla magánhivatalnok, aki az egyedül hivatalnok, ugyszólván mindenese volt a „Központi Néptakarékpénztárnak”, Hegedüs Zsigmond kárbecslő, akinek tudatosan semmi része nem volt a manipulációkban, Havas Manó és Grosz László ügynökök. A másik főbűnös Szevera Károly, aki minden tekintetben méltó ügyfele volt Udvarynak. Valamennyiüket folytatólagosan elkövetett csalás bűntettével vádolta meg az ügyészség.

A vizsgálat adatai megállapították, hogy Szevera Károly, aki vagyonos szülők gyermeke és jogvégrezt fiatalember, 1906. februárjában Udvary Ferenchez, a „Központi Néptakarékpénztár” igazgatójához fordult kölcsönért. Udvary azt a tanácsot adta Szeverának, hogy kiállít részére egy takarékpénztári könyvecskét s arra azután szerezen pénzt, amennyit tud. A megszorult fiatalember elfogadta az ajánlatot, mire Udvary egy 50.000 koronáról szóló takarékkönyvecskét állított ki, amelyet kivüle Horváth Béla könyvelő is aláírt. Szevera a könyvecskével Grosz László és Havas Manó ügynökökhöz fordult, akik viszont Hegedüs Zsigmonddal léptek érintkezésbe.

Hegedüs fölkeresie Gölniczky Gézát s elmondotta, hogy Szevera többszörös milliomos, akinek 14.000 korona kölcsönre volna szüksége amiért ellenértékül egy 50.000 koronás takarékkönyvecskét adna. Elmondotta még, hogy az összeget a Központi Néptakarékpénztárban mint letétet kezelik, amelyet azonban csak 1908. február 10-én lehet felvenni. Gölniczky nem idegenkedett az üzlettel, különösen amikor Havas Manó, Grosz László, sőt maga Szevera Károly is célozgatnak a milliókra. Hegedüs különben úgy mutatta be Havast, mint a Szevera család tisztartóját, Grosz Lászlót pedig, mint a Merkur-bank tisztviselőjét. Gölniczky, akit így

tökéletesen behálózta. 1906. március 27-ikén a szent bank helyiségében kifizette a 14.000 koronát Szeverának s annak fejében Udvaryól megkapta az 50.000 koronás takarékkönyvcskét.

Néhány hét múlva Havas és Gross ismét meglátogatták Gölniczkyt s arra kérték, hogy adjon még Szeverának 36.000 koronát. Gölniczkynek azonban annyi pénze nem volt, de Szeverán mégis segíteni akart. Belevonta tehát az ügyébe övegy Vértessy Istvánnét, akitől hosszas tárgyalások után 28.000 koronát kapott. Ezt az összeget megtoldva a maga 8000 koronájával, a 36.000 koronát átadta Szeverának a Korona-kávéházban.

Az első kölcsön, a 14.000 korona 1906. augusztus 28-án vált esedékessé. A pénzt Gölniczky meg is kapta, de kevéssel azután Udvary feje fölött összecaptak a hullámok és a derék bankigazgató ur, a szegény nép atyai támassa egy jobb hazába költözött. Az összes kár tehát — ebben az ügyben — 36 000 korona.

A vádirat szerint Szevera Károly *elme gyengeségben szenved*, akinek nincsen szabad elhatározási képessége s így nem lehetett bűnvád alá vonni. Az orvosszakértők egyik része viszont azt állította, hogy Szevera épelméjű. *Oldó Gusztáv dr.*, az angyalföldi tébolyda orvosa is megvizsgálta; ő is bolondnak tartja, különösen azért, mert Szevera — igen okosan — úgy nyilatkozott előtte, hogy az elmeorvosintézet intézménye hízagpótló a modern judikatúrában, mert arra való, hogy „urfiak”, ha összefütközésbe kerültek a büntető törvénykönyvvel, arra az időre, amíg a vészedelem elmúlik, bevonultak egy enyhe szanatóriumba. Az igazságügyi orvosi tanács is elmebajosnak nyilvánította Szeverát, a vádtanács azonban *ma mégis vád alá helyezte, mert nagyon logikusnak találta a védekezését.* A többi vádlott is vád alá került. A tárgyaláson a vádlottakat Nagy Emil dr., Zboray Miklós dr., Dési Géza dr. és Bartal Győző dr. védtek, a sértetteket pedig Ráth Endre dr. és Gál Pál dr. képviselték. A Szevera ellen emelt vádat az ügyesség már régebben elejtette s a mai vádtanácsi határozat magánvádas indítványra történt.

ASZFALTOZZÁK a Szabadság-teret.

A jövő század regénye.

*

Arra való tekintettel, hogy a Szabadság-tér aszfaltozásának ügyét tüneményes gyorsasággal intézik az illetékes tényezők, bátrak vagyunk az aszfaltozást a jövő század regényébe a következő fejezeteket beilleszteni.

I.

Az *Aradi Zászló* című lap a 2126. évben a következő szenzációt jelenti:

A Szabadság-téren ma délután kinos botrány történt. A kereskedők tudvalevően ma délutánra hívtak össze népgyűlést a Szabadság-tér kiaszfaltozásának és kicsinosításának tárgyában. A népgyűlés szónoka, *Schattleszku* Márk nagy hévvel magyarázta és dokumentálta a hatóság mulasztását, amit ebben a kérdésben állandóan tanusít.

— Ez nem járja igen t. uraim! Ezt nem szabad volna a hatóságnak velünk szemben megtenni, amikor a pótdót minden nagyobb lelkifurdalás nélkül folyton emelik. De úgy látszik a város urai egyáltalán nem törődnek a kereskedők érdekeivel, mert istenben boldogult dédnagyapáink is hiába sürgették annak a kérdésnek a rendezését. Éppen ezért azt javaslom, hogy a mai népgyűlés fejezze ki rosszallását legifjabb *Lócs Rezső* polgármester iránt, mert a polgárok jogos érdekeit nem tartja szem előtt.

Igy szónokolt *Schattleszku*. És a hallgatóság ez alkalommal nem hallgatott, hanem tombolt.

A hatás olyan nagy volt, hogy a tömeg folyton a lábával dobogott. És itt következik a tragédia. A tombolás következtében a Szabadság-tér hegyes, kavicsos kövei átlukasztották a tömeg lábbelijeit s kiverték a hallgatóság lábát. A hallgatóság persze ezuttal nem hallgatott, hanem mentőkért kiáltott. És a mentők nem jöttek, úgy, hogy sokan elvérzettek az igaz ügy védelmében.

II.

Harmine esztendővel később így ír az *Aradi Zászló*:

A városi tanács ma rendkívüli ülést tartott, amelyen *Rózsa János* főmérnök 3670 koronás költségelirányzatot mutatott be azoknak az új állványoknak és szekrényeknek az elkészítésére, amelyek a Szabadság-tér kiaszfaltozására vonatkozó iratokat el kell helyezni. Ugyanis az utóbbi néhány évszázad alatt nagyon fölszaporodtak az iratok s tudvalevő, hogy a mérnökségen külön termet és külön szakértőt kértek ennek az ügynek minél gyorsabb tempóban való előkészítésére. A főmérnök különben kijelentette a mai tanácsülésen, hogy az aszfaltozás ügye már jól áll. A jövő év közepe táján alkalmasint valószínűleg okvetlenül meghirdetik az aszfaltozásra a pályázatot. A tanács egyhangú helyesléssel vette tudomásul a jelentést és elhatározta, hogy javaslatot tesz a közgyűlésnek: a főmérnök számára a nagy horderejű munkáért külön honorárium megszavazása végett.

III.

Az *A. Z.* 2176. augusztus 19-én megjelenő száma jelenti:

Ma kinos botrány volt a Szabadság-téren. A városi mérnöki hivatal kiküldöttjei megjelentek a téren, hogy az aszfaltozás előmunkálatait megkezdjék. *Gyömbér Szerafin*, a kofa szakszervezet elnöke rendkívüli ülésre hívta össze a szervezet tagjait az Abbázia előtt lévő bódéba és ott kimondták, hogy ők jogos tulajdonától, a Szabadság-téri kofa-bizománytól nem engedik magukat megfosztani. Ennek dacára a mérnökség ragaszkodott ahhoz, hogy a kofák eltávozzanak a Szabadság-térről a munkálatok megkezdése végett. A kofák ellentálltak, mire katonaság vonult ki. *Gyömbér Szerafin* az izgatottságtól remegő hangon jelentette ki:

— Csak az erőszaknak engedünk!

A katonaság erre fegyvert fogott. A kofák az ellentállás izgalma alatt, kitárt mellel fogadták a támadást, amely azonban nem volt komoly jellegű. Szerencsére csupa öreg póttartalékosok vonultak ki, akik a fegyver kezelése körül némi járatlanságot mutattak és így nem történt nagyobb baj. A kofák ezután a csalódás hatása alatt, a vásárlás végett megjelent nagyságokra rontottak és a kofa-egyetem tankönyvei alapján előadást tartottak az alkudozás tisztességtelen voltáról. A tanács különben rendkívüli közgyűlést fog összehívni a Szabadság-tér kiaszfaltozásának a kofaincidens miatt való elhalasztása dolgában.

IV.

Az *A. Z.* 2198. május 20-án ezt fogja írni: (Személyi hír.) Városunk főmérnöke, *Leander Imre* ma az arad-ujaradi autómobil-omnibuszon a Szabadság-térre utazott és ott megdöbbenve konstataulta, hogy a tér már ki van aszfaltozva. Nyomban azt is konstataulta, hogy az aszfalt nem felel meg a kívánalmaknak és haladéktalanul intézkedett az aszfalt fölbontása iránt. Munkatársunk azt is kijelentette, hogy az aszfaltozás így ismét némi haladékot szenved, de azért két évtized múlva okvetlen rendbe hozzák a Szabadság-teret.

Bojár.

HIREK.

Mit dolgozott a törvényszék?

(Öt hónapi munkásság)

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, május 22.

Csak a napokban foglalkoztunk az aradi törvényszék polgári és bűnügyi osztályainak rendkívüli elfoglaltságával. Az ügyek oly nagy száma kerül naponta a bíróság elé, amelyek a leglelkismeretesebb munkásság mellett sem engednek kellő időt és alaposítást az egyes perek anyagának kimerítő áttanulmányozásához. Most módunkban áll egy statisztikai összeállítást közölni a törvényszék két büntető tanácsának öt havi működéséről. Ez a teljesen pontos és megbízható összeállítás minden tekintetben igazolja, mennyire szükséges a bírák létszámának szaporítása.

Az első büntetőtanács az év január elsejétől május hó huszadikáig 54 napon tartott 15 tárgyalást, amelyekre 286 ügy volt kitűzve. Ezen ügyekben összesen 1945 személyt idézett meg és hallgatott ki a bíróság. Ezzel csupán 137 ügy volt befejezhető, míg 45 ügyet a bíróság végzésileg megszüntetett, 45 esetben további bizonyítást rendelt el, 59 ügyet pedig a felek meg nem jelenése miatt elnapolt.

A második tanács 43 napon 229 ügyet tűzött ki tárgyalásra, megidézett 1742 személyt, de ítéletet csak 115 ügyben hozhatott. Megszűnt 21 ügy, míg 29 esetben bizonyítás lett elrendelve, 64 ügyet pedig elnapoltak.

Ezen adatok szerint egy-egy napon átlag öt tárgyalás folyt le, amelyen körülbelül huszonhat személyt, vádlottat, tanukat, panaszost hallgattak ki.

Ilyen ügyforgalom mellett valóban óriási nehézségekbe ütközik a büntető per céljának, az anyagi igazságnak kiderítése. *Szentkereszthy Zsigmond* bárónak, a nagyváradi ítélőtábla elnökének, aki éppen most tart hivatalvizsgálatot az aradi törvényszéken, nem kerülheti el figyelmét ez a nagy ügytorlódás és illetékes helyen bizonyára előterjesztést fog tenni a tapasztalt anomáliák megszüntetése iránt.

— Időjárás. A meteorológiai intézet jelenti, hogy e hó 28-án lesznek nyugaton zivatarok, később hűvösebb.

— A király állapota. Bécsből táviratozzák: A Korr. Wilhelm jelenti, hogy a király egészségi állapota kitűnő. Komoly bajoktól egyáltalában nem kell tartani.

— Az angol király és a cár találkozása. Berlintől táviratozzák: A Berl. Tagbl. jelenti Pétervárról, hogy Edvard király és a cár találkozása a rovall kikötőben összesen három napra fog terjedni. Abból a hét napból, melyet Edvard király külföldön tölt, négy napot az oda- és visszautazás vess igénybe, úgy hogy a június 7-ike és 10-ike közti időt a találkozásnak szentelik.

— A szerb egyházi kongresszus. *Budapesti* tudósítónk jelenti: A képviselőházban ma megjelent *Bogdanovics* Lucian görög keleti szerb püspök és *Wekerle* miniszterelnökkel, továbbá *Josipovics* horvát miniszterrel tárgyalt a szerb egyházi kongresszus összehívásáról és napirendjéről. A kongresszus június közepén lesz *Karlócán*, napirenden van a patriárka választása is. Bizonyos, hogy az új szerb patriárka *Bogdanovics* Lucian lesz. A kongresszus királyi biztosává vagy *Battányi* Tivadar grófot, vagy *Teleki* Árvéd grófot nevezik ki.

— Az O. M. B. budapesti főfelügyelője *Aradon*. *Ellischer* Viktor, az *Osztrák-Magyar Bank* budapesti központi főfelügyelője, aki mostanában sorra látogatja a bank délmagyarországi

és erdélyi fiókjait, ma Aradon idősött. A főfelügyelő megvizsgálta a bank aradi fiókját és a visszálat után a legmelegebb elismerését fejezte ki *Reiber* Emil, az aradi fiók főnöke előtt az intézetnek folyton emelkedő forgalma és kiűnő ügyvezetése felett. *Ellischer* ellátogatott ezután az aradi pénzügyintézetekbe is és azok vezetői előtt rendkívül dicsérő és meleg hangon emlékezett meg az aradi pénzügyintézetekről a magatartásáról, melyet csak a legutóbb lefolyt pénzügyi válság ideje alatt tanúsítottak és a melynek köszönhető, hogy ez a válság Arad felett minden krízis nélkül vonult el.

— A horvát diákok sztrájkja. *Zágráb*-ból jelentik: Az egyetemen ma sem iratkozott be egyetlen egy hallgató sem. A rendőrség letartóztatott egy technikust, akit az a gyanu terhel, hogy tagja volt a bojkott-bizottságnak. Az innsbrucki egyetem délszláv hallgatói *Zágrábba* üdvözlő táviratot küldtek, amelyben a horvát diákokat rokonszenvűkről biztosítják.

— A rendőrségéti állás. Holnap jár le a városnál megüresedett segéd-tiszt állásra a pályázat. Az állásra, melyet a főispán kinevezés útján tölt be, eddig kilencen pályáznak, még pedig: *Nyári* László, *Fenesán* János, *Boros* Károly, *Szabó* József, *Weber* Árpád, *Maróti* Bertalan és *Kiss* Lajos, akik jelenleg is a város tisztviselői, továbbá *Jámbor* István igazgatóság-tisztviselő és *Pászti* (Pasku) Gyula várományi állományban lévő főhadnagy Budapestről.

— A Szabadság-tér rendezése. A Szabadság-tér aszfaltozási kérdésének során felvetődött az a gondolat, hogy a rengeteg és egyhangu térséget, mely sehogy sem méltó környezet a Szabadság szobor számára, valami módon csinosabbá kell tenni. A tanács most úgy határozott, hogy a térnek négy sarkát parkiroztatja s azt az aszfaltozási munkálatok során hajja végre. Az aszfaltozást, mint értesülünk, csak a júliusi vásár után kezdheti meg a vállalkozó. De még ez bizonyos.

— Népkönyvtárak Aradmegyében. A Kölcsey egyesület a közönségnek mind jobban feléje forduló jóindulatától ösztönözötten a műveltség minden eszközével igyekszik céljait megvalósítani. A Trefort-alap díjai a vidéki kultúrtevények serkentésére valók. Azt célozza a Kölcsey-egyesületnek az a törekvése is, hogy a megyében népkönyvtárak létesüljenek. Ezért még februárban fordult az egyesület a Múzeumok és Könyvtárak Országos Tanácsához, hogy az országgyűlés által rendelkezésre bocsájtott összegből Aradmegyében is létesítsen népkönyvtárakat. *Wlassics*, Gyula az Országos Tanács elnöke most értesítette a Kölcsey-egyesületet, hogy Buttyinban és Nagyhalmágyon helyez el az idén egy-egy népkönyvtárt, melynek könyveit és szekrényét a nyár végére elküldi. A buttyini könyvtár kezelésével a Kölcsey-egyesület ajánlatára *Némethy* János tanítót bízta meg, a nagyhalmágyival *Vajay* József igazgató tanítót. Az ellenőrzést az Országos Tanács a Kölcsey-egyesületre bízta s így ezt megfogja osztani a két község állami iskolájának gondnokságával. *Varjassy* Árpád tegnap értesítette erről a két gondnokság elnökét, *Seress* Ferenc királyi járásbíró Buttyinban és *Lovich* Gyula főszolgabíró Nagyhalmágyon.

— Gyorsíróverseny lesz Aradon vasárnap, f. hó 24-en d. e. 10 órakor a városháza tanácstermében a helyi iskolák növendékei közt. A Lócs Rezső tanácsostól s a Kereskedők Körétől kitűzött (több 20 és 10 koronás arany) díjakért folytatott küzdelemben a női kereskedelmi tanfolyam ügyesebb növendékei is részt vesznek. Belépő-díj nincs.

— Az ezüstnemű tolvajok orgazdája. A rendkívül bonyolult bűnygyben, melyről mai számunkban részletes tudósítást közöltünk, az aradi rendőrség széles körre kiterjedő erélyes nyomozást folytat. A nyomozás olyan diszkrét módon folyik, hogy arról egyáltalában nem bocsátanak adatokat a sajtó rendelkezésére. Annyit sikerült megtudnunk, hogy az az egyén, akit tegnap az orgazdaság gyanúja alatt kihallgatott a rendőrség, azt akarja bizonyítani, hogy a nála talált ezüstneműeket már nyolc évvel ezelőtt vette, mikor egy másik emberrel volt társas üzlete s társa megszökése után maradtak az ő egyedüli birtokában.

— Az asszony bűne. *Budapesti* tudósítónk jelenti: Ma reggel értesítették a mentőket és a rendőrséget, hogy Nagy József fa- és szénkereskedőnek *Füvéska* 84. számú lakásán tűz ütött ki. A mentők kirohantak és Nagy Józsefet a lakás egyik szobájában ágyban fekvő találták, teste súlyos égési sebekkel volt borítva és az ágy lángokban állott. Nagy neje azt beszélt, hogy férje éjjel részegen jött haza és a szájában lévő cigarettával aludt el, felgyújtva az ágyat. A vizsgálat azonban számos olyan körülményre bukkant, melyek arra engednek következtetni, hogy az asszony alvó férjét és az ágyat petróleummal leöntötte és meggyújtotta. A házaspár az éjjel több korcsmában mulatott. Nagy Józsefnél sok pénz volt, mert eladta a csepeli telkét ezer koronáért. Mikor hazatértek, az asszony kérte a férjétől a pénzt, de az vonakodott átadni. Emiatt összeveszték és mikor Nagy elaludt, felesége bosszúból követte el a szörnyű tettet. A asszonyt letartóztatták. A szerencsétlen Nagy József a Rókus kórházban haldoklik.

— Drámák a fővárosban. Budapestről jelentik: Két elhagyott nő akart tegnap véres bosszút állni elhagyóikon, azonban egyiknek terve sem sikerült és a rendőrség mindkét esetben volt annyira humánus, hogy a merénylő nőket nem tartóztatta le.

Az első eset a délutáni órákban a Deák Ferenc-téren történt. Ott *Varga* Gizella 21 éves szobaleány rásütötte revolverét hűtlen kedvesére, de a golyó nem talált. *Varga* Gizellának viszonya volt *Zsifkovits* András borbélylegényvel, aki házasságot ígért neki, de hamarosan megunta és faképnél hagyta.

— Ha én meg akarok nőszülni, mondotta, kapok grófnőt is, nem egy rongyos szobaleányt!

A leány sokat és sokszor kérlette, térjen hozzá vissza, de *Zsifkovits* hallani sem akart arról; az utolsó alkalommal pedig, mikor a leány nála volt, felkapta a borotvát és becsületesszávára kijelentette, hogy elvágja a Giza nyakát, ha még egyszer eljön. Ez a leányt annyira elkésztette, hogy elhatározta, hogy megöli a hűtlen, aztán megöli önmagát. Tegnap megvárta *Zsifkovics* a Deák-téren és négy-szer rája löv. Egyik lövés sem talált; a hős borbély azonban annyira megijedt, hogy elrohant. A leány ideggörcsöket kapott és eszméletét veszítette. A menők segítettek rajta és bevitték a főkapitányságra. Ionen még az éj folyamán hazahozták *Semmelweis* utca 11. szám alatti lakására.

Hodina István, aki üzletvezető a Váci-ut 88. számú üzletben, már régebben elváltan él feleségétől, újabban pedig válópórt is indított. A felesége, született *Cseh* Mária, a válásba sehogysen tudott beletörődni, különösen azóta nem, mióta megtudta, hogy férje jegyben jár *Altman* Károly vendéglősnek (*Méhesi* ut 70.) *Irma* nevű leányával. Tegnap az asszony elment a Váci ut 88. szám alatti üzletbe és ott revolverrel fenyegetőzött, mire kiusskolták az üzletből. És annyira elkésztette, hogy megvárta, amíg férje jegyeséhez megy; ő is elment *Altman*nek korcsmájába és ott revolverét elővéve, lövöldözött. Kárt azonban senkiben sem tett. Lefogták, átadták a rendőröknek, akik bevitték a főkapitányságra. Itt azt vallotta, hogy ő senkit sem akart bántani, csak

férje és annak jegyese előtt öngyilkossá akart lenni. A revolvert elvették tőle és hazakisérték lakására.

— Fenyő Sándor megvette a Napot? Mai számunkban azt írjuk, hogy *Fenyő* Sándor megvásárolta a Nap című lapot. *Braun* Sándor főszerkesztő most nyilatkozik a Napban és kijelenti, hogy ő az egyedüli és kizárólagos tulajdonát alkotó napilapot senkinek nem ajánlotta megvételre és azt el nem adta.

— Halálos robbanás. Lembergől táviratozák: *Ressegnier* Rudolf gróf nistri birtokán, a kocsiszirtban, ismeretlen okból robbanás történt, melynél a gróf olyan súlyosan megsebesült, hogy amputálni kellett a lábát, de a gróft így sem menthették meg, mert a nagy vérvesztés következtében meghalt. *Ressegnier* gróf 34 éves volt és özvegyén kívül, két szegény korban lévő fiúcskát hagyott hátra.

— Forrongás egy észéki községben. Kolozsvárról írják: A közeli Melegszamos községben a lakosság valóságos forrongásban tört ki. A forrongás oka egy korcsmai verekezés, mely hétfőn este történt s amelynek egy emberélet is áldozatul esett. Az áldozatot *Stáncz* Józsefnek hívják. Oly súlyos sérülést kapott a fejére, hogy huszonnégy óra múlva kiszenvedett. A lakosságnak a gyilkos elleni felháborodása erre elementáris erővel tört ki, úgy, hogy Gyalu községből a rend és a béke fenntartása érdekében csendőri segítséget kellett kérni. A gyalui csendőrség kivonult Melegszamos községbe s mindaddig ott fog tartózkodni, míg a község lakossága le nem csendesül. Tegnap délután *Gócs* Jenő dr. vizsgálóbíró, *Pungur* Árpád dr. jegyző és a törvényszéki orvosszak-érelők kiszállottak Melegszamos községbe a vizsgálat és a boncolás megejtése céljából.

— A napoleoni katonák emlékének ünnepe. Pécsről írják: A napoleoni háborúk alkalmával Pécsen elhunyt katonák emlékeztére emelt oszlop már teljesen kész, a környékét is parkirozzák már. Az ünnepély maga fényesnek ígérkezik. Franciaországból számosan jönnek, a kőatársaság, a kormány, a képviselőház, a hadsereg képviselőit fogja magát s koszorút helyez az emlékszóborra.

— Amateur fényképészeknek! Általánosan ismert kitűnő szalon- és uti fényképészeti készülékek, feltűnhetetlen minőségű pillanat kézi aparátusok, valamint mindenféle fényképészeti cikkek *Moll* A. cégnél (*Bécs*, *Tuchlauben* 9., cs. és kir. udvari szállító) kaphatók. Ezen üzletág alapított 1854 ben. Kívánatra nagy képes árjegyzéket bérmentve küld a cég.

— Molypusztító és rovarpor legjobb minőségben *Vujtek* és *Welsznel* Aradon. 191.

Schmidt-cirkusz a Béla-téren.

Ma nagy

bohóc-estély.

Az összes attrakciók fellépte.

Ma nagy tombola-estély

Kovács és Novotny

Vadászkürt-vendéglőjében.

Főnyeremény:

Egy jégszekrény.

Legujabb divat blousok ... 2.90
 Legujabb divat pongyolák ... 5.90
 Taft selyem juponok ... 6.90

Rendkívül nagy választékban.

2044

RADÓ GYULA női felöltő árúháza.

SPORT.

Az Aradi Posta és Távirada Tisztviselők Sport Egyesülete 1908. évi május hó 28-án (aldozó csütörtökön) este 8 órakor a városi sör-csarnok helyiségében tartandó rendkívül közgyűlésre ez uton is meghívja tagjait. Tár-gyso-rozat: 1. Működött alapszabályok bemutatása és részletes tárgyalása. 2. Pénztári jelentés. 3. Titkári jelentés. 4. Szertári jelentés. 5. Indítványok. Indítványok a közgyűlés előtt a titkárnak 7 napjaulelőbb írásban adandók be. Az elnökség.

MULATSÁGOK.

(=) A Fehér Kereszt parkünnepélye. A május hó 31-én délután a Baross-parkban megtartandó parkünnepély érdekében dr. Mülek Lajosné, az egyet társelnöknője a választmány női tagjaival fáradhatlan buzgalommal végzik az ünnepély szereplőinek a felkérését, a társadalom színe java megígérte az ünnepélyen való részvételét, így a májusi ünnep sikere teljesen biztosítva van. A tombolára oly értékes és díszes tárgyakat küldenek, hogy azokat az ünnepély előtt is kiállítják. Érdekes pontja lesz az ünnepélynek a borozó, ahol aradi szálló-gazdák és borkereskedők által felajánlott arad-hegyaljai borokat és aradi fűszerkereskedők által ajándékozott havi ásványvizet fognak poharanként 20 fillérért kimérni. Az ünnep előkészülettel lássan folynak s az érdeklődés oly nagy, hogy a Baross park előreláthatólag szűk lesz a közönség befogadására.

TORVÉNYKEZÉS.

§ Elzárásra ítélt polgármester és tanácsnok. Karcagrói táviratozzák: Tóth Kálmán polgármester, Rimassombathy István tanácsnok és Duri József városi szögga, valamint Györy Gáspár megyebizottsági tag a múlt évi november 20-án előbb inzultáltak, majd tettelesen bántalmazták Klein István lapszerkesztőt. A bántalmazott lapszerkesztő feljelentést tett a karcagi járásbírósnál, amely ma ítélezett ebben az ügyben és Tóth Kálmán polgármestert, Rimassombathy István tanácsnokot, valamint Györy Gáspár bizottsági tagot a súlyos testi sértés vátségében bűnösnek mondta ki és egyenként 10, illetőleg 15 napi elzárásra ítélte, ellenben Duri József szögát a vád alól fölmentette. Ugy a panaszos, valamint a vádlottak az ítéletet megfőlebbzték.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Aradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 22

A gazda mostanában az égboltozatot nézegeti, késő este, kora reggel vizsgálja, vajjon nem lát-e eső-felhőt?

A vetéseknek csapadéokra már szükségük lenne és ez kélik. Hogy tehát az emberek nyugtalankodnak, teljesen indokolt.

Az eső elmaradása beláthatatlan károkat okozhat.

Az idei termés sorsa — ugyszólván — függ egy rövidesen beálló — azonban nem szórványos — országos jellegű kiadós esőtől.

Ha es még idejekorán jön, úgy a veszély nem olyan nagy, noha már így is baj van.

A gabonaüzlet irányzata nagy lanyhaságából rohamosan a szállárulás felé tart.

A mai piacon elkelt:
 400 mm. buza 10 80
 400 mm. tengeri 5 85—
 Névleges jegyzés:
 Rozs 8 80—
 Zab 6 80—
 Árpa 6 50—
 A gabonaárak 50 kilogrammonként koronában értendők.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, május 22.

Amerika hétnyolcaddal magasabb, 5 fillárral magasabb árak.

Az árak 50 kilónként számítva:

	Déli sárlat	5 órai sárlat
Buza májusra	11.32—11.33	11.31—11.32
Buza októberre	10.11—10.12	10.09—10.10
Zab októberre	6.84—6.85	6.83—6.84
Rozs októberre	8.81—8.82	8.79—8.80
Tengeri májusra	6.53—6.54	6.53—6.54

Zárul 5 órakor:

Osztrák hitelrészvény 633.75
 Magyar hitelrészvény 753.—

IDEGENEK ARADON.

— Május 22. —

Fehér kereszt-szálloda. Reiss Dávid utazó Bécs. — Reinhardt R. kereskedő Reinhardt. — Vitori M. utazó Triest. — Werner Zsigmond utazó Bécs. — Weisz Jakab utazó Budapest. — Mandl Salamon utazó Budapest. — Bergsmann Soma máv. főmérnök Budapest. — Vadász Samu utazó Budapest. — Berényi Adolf utazó Budapest. — Palka Ferenc könyvelő Borszékfürdő. — Grünwald Márton utazó Budapest. — Varga Imre kereskedő Nagyvárad.

Központi szállója. Löwinger Dávid utazó Ujvidék. — Vancsó Gyula dr. ügyvéd Budapest. — Frankl Henrik fakeskedő Szeged. — Kereske József utazó Budapest. — Novák Béla dr. ügyvéd Ungvár. — Hadzsaga B dr. lelkész Ungvár. — Biedl Samu dr. fakeskedő Szeged. — László László képviselő Nagyglód. — Oroszi Bálványi Gyula min. tanácsos Budapest. — Elischer Viktor oszt. m. bank közp. felügyelője Budapest. — Moskovits Miksa kereskedő Nagyvárad. — Steiner Ferenc utazó Nagyvárad. — Liasauer Adolf utazó Budapest. — Geringer Izidor kereskedő Budapest. — Fischberg Herman Nagyszám. — Jakab István utazó Budapest.

Vass szálloda Mayer József utazó Budapest. — Frankó György dr orvos Otlaka. — Bajka Sándor pénzügyi szemlésez. és neje Bajsa. — Bireosen Miklós lelkész Lugos.

Pannonia szálloda. Gelb. B. kereskedő Fók. — Molnár Lajos utazó Budapest. — Bereczky László kir. törvényszéki albiró M.-Sziget. — Roxin Tivadar papjelölt Nagyvárad.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Bérsó Simonyi-utca 1. szám, Szabadságtér mellett.)

Amerikai és párisi felvételek. Meglepő újdonságok.

Műsor 1908. május hó 23-án, szombaton:

1. Márciusi szele. Humoros. — 2. Madridi tűzoltók. Látványosság. — 3. Kutya, mint életmentő. Dráma. — 4. Sky-művészet. Humoros. — 5. Utolsó tölteny. Dráma. — 6. Kender. Tanulságos. — 7. Baleset a glecserekben. Dráma. — 8. Lezzezőlpar Japánban. Tanulságos. — 9. A szabó művész álma. Fantasztikus. — 10. Műsoron kívüli szám. — 11. A tékozló fiu. Bib'iai kép. — 12. Nick Carten, a világhírű detektív életéből. Szenzáció.

Minden előadás alatt katonazene játszik. — Cukrászda. Előadások hétköznapokon délután 6 órától kezdve este 11 óráig.

Előadások vasárnap délután 4 órától kezdve minden órában.

Helyárak: I. hely 1 korona, II. hely 80 fillér, III. hely 60 fillér, IV. hely 40 fillér és V. hely 20 fillér.

Legközelebb a brádi amatőrök jól sikerült képei láthatók.

NYILTTER.*

Dr. Székely Károly

fogorvos

Batthyány-utca 27. szám

Szántay ház

1953

letelepedett és működését megkezdte.

Dr. WIENER GYULA

fogorvosi műtermét

folyó hó 22-től kezdve

Szabadság-tér 20. szám

Gróf Nádasdy palotába

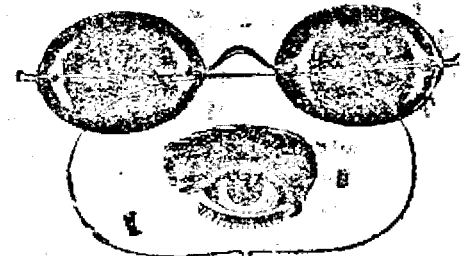
helyezteté.

Elsőrendű látyszerész üzlet.

DICK-SAMU

órák és látyszerész

*Arad Andrassy-tér és Weitzer János-utca sarkán

Elad és javít mindenemű órákat két évi jótállás mellett a legolcsóbb áron. Raktáron tart mindenemű színházi látéső-eket a legkülönbözőbb kiállításban, legfinomabb fogazottak, orrcsipek és szemüvegek arany, ezüst, nickel és tekenő-léka csont keretekben, legjobb üvegekkel.

● Nagy raktár sűrűségi fokmérőkben, bor, must és szesz részere, továbbá mindenféle hőmérők, mindenemű kivételben. 2413

Szemüvegek és orrcsipek orvosi rendelet szerint azonnal készíttetnek.

Költözők

figyelmébe.

Villanylámpák le és felszerelését, petroleum-lámpák villanyra átalakítását, villanyvezetékek készítését gyorsan és olcsón végzi

Kalmár József,

1851

Salac-utca 2. szám.

A Központi Szállodával szemben.

Az 1902. évi versenki ipar és gazdasági kiállításon és az 1901. évi maki ipar és gazdasági kiállításon a nagy díszoklevéllel kitüntetve.

WEGENSTEIN C. L. és FIA

ELSŐ DÉLMAGYARORSZÁGI

ORGONA-ÉPÍTŐ MŰINTÉZET (villamos üzemre berend.)

TEMESVÁROTT.

Szállt kitűnő, leg-
újabb rendszer szerint
készített

pneumatikus
orgonákat

bármily nagyság-
ban a legolcsóbb
árak mellett.

Javítások, átalakítá-
sok és hangolások át-
vételek, olcsón és ki-
tűnő szakértelemmel esz-
közítetnek.

Bővebbi felvilágosi-
tással és költségvetéssel
szívesen szolgálunk.

az 1896. évi kiállításon
A nagy millenniumi érem-
mel kitüntetve.

Heti törlesztéses kölcsönök.

Az Aradi Kereskedők Takaré- és Hitelszövetkezete

kezeség vagy egyéb biztosíték mellett hetenként (vagy havonként)
törleszhető, olcsó

kölcsönöket nyújt.

100 K. kölcsön hetenként 50 fillérrel, öt éven át törleszhető, a melyben
a kamatfizetés is beemlíttatik. A kölcsönt tehát megújítani vagy
meghosszabbítani nem kell. Az ötödik év végén a kölcsönvevő javára esik a
szövetkezet üzleti nyereségéből arányosan reá eső rész is. 200 K. után hetenként
1 K., 300 K. után hetenként 1 K. 50 f., s nagyobb összeg után annyiszor 50 fillér
fizetendő, a hányszor 100 K. kölcsönt vesz fel. A heti részletek havonként
előre is fizethetők.

Retáblázott kölcsönök heti törlesztés mellett tíz évi visszafizetésre is ajánlatok.

Az Aradi Kereskedők Takaré- és Hitelszövetkezete

Arad, Szabadság-tér 7. sz., I. em.

2075

Hivatalos órák d. e. 9—1 óráig. — Telefon 294. szám.

Kerek község előljáróitól.

Hirdetmény.

Alulírott községi előljáróság által ezennel közhírré tétetik,
hogy Kerek község tulajdonát képező vadászati jog 1909. évi
január hó 1-től 1914. évi december hó 31-éig, azaz hat egy-
más után következő évre 1908. évi június hó 20-ik napjának
d. e. 9 órakor Kerek község házában tartandó nyilvános árve-
résen bérbe adni fog, azzal, hogy az árverést követő 8 nap
alatt utóajánlatok elfogadhatók.

Árverési feltételek Kerek község házában a hivatalos órák
alatt megtekinthetők.

Kerek, 1908. évi május hó 2-án.

Ardelean Elek,

jegyző.

2074

Domsa Petru,

biró.

Városi és megyei telefon 636. Arany oklevéllel kitüntetve.

Braun Samu, Berger Antal és Társai

szobafestő és mázoló munkák vállalata

ARADON, FORRAY-UTCA 7.

Van szerencsénk az igen tisztelt közönség figyelmét felhívni, hogy
Aradon Braun Samu, Berger Antal és Társai cég alatt
szobafestő és mázoló ipart üzünk.

Azon körülmény, hogy cégünk az Aradon már elismert legjobb
festőkből alakult meg, továbbá, hogy a munkák kivitele személyesen
általunk történik, ezekenél fogva abban a kellemes helyzetben vagyunk,
hogy ugy egyszerű, valamint legpazarabb kivitelű szobafestő és mázoló
munkákat akár helyben, akár vidéken a legjutányosabban végzünk.

A nagyérdemű közönség b. pártfogását kérjük

1403

Braun Samu, Berger Antal és Társai.

Uj üzlet!

Szabott árak!

Uj üzlet!

Saját érdekében

győződjön meg arról, hogy a világhírű

Kobrak-cipőkben

a legkényelmesebben lehet járni, a mi a kitűnő sza-
bás és finoman kidolgozott anyagnak köszönhető.

A szabadalmazott, kézzel kötött, bőr Kobrak sandálok
hölgyek, urak és gyermekek részére már megérkez-
tek és kaphatók Aradon kizárólag

Lányi Marcell

Kobrak cipőraktárában

967

Arad, Atzél Péter-utca 1. sz.

Uj üzlet!

Szabott árak!

Uj üzlet!

UJ ÜZLET!

UJ ÜZLET!

APRÓ HIRDETÉSEK.

Kiadó

5 szobás és mellékhelyiségekből álló egész I. emeleti lakás augusztus 1-től Fábrián-utca 9. sz. Bővebbet háztulajdonosnál ott. 2073

Keresek

egy fiatal rőtös segédet, ki a fűszerhez is ért, és románul is beszél. Ajánlatok igényekkel együtt Weisz Mórhoz Székudvarra küldendők. 2065

Ugyes gépirónó

helybeli részvénytársasághoz sürgősen kerestetik. A német nyelvben jártasak és gyorsirónók előnyben részesülnek. Ajánlatok „Részvénytársaság” címen adandók a kiadóba. 2060

Szegények

valláskülönbőség nélkül kapnak főzeléket csütörtökön déli órában hentesnél, a Simonyi-utca-ban. Elfogadok mindenféle élelmi cikett a szegények közt kiosztás végett. 51

Kitünő

jó izletes magyar házikoszt házban és házon kívül kapható. Kölcsey-u. 9. I. em. 2. 2007

Német kisasszony

ajánlkozik gyermekek mellé. Cím a kiadóban. 2020

Egy 2 szobás

udvari lakás június 1-re, egy 3 szobás modern utcai lakás augusztus 1-re kiadó. Arad, Kápolna-utca 6. b. 2037

Birtok eladás.

Uj Zimánd közelében egy 800 holdas birtok eladó. A venni szándékozók a feltételeket megtudhatják Angelina Tivadar urnál, muszkai lakosnál. 2054

Minden ujdonság

azonnal több példányban kapható 80,000 kötetes kölcsönkönyvtárban, heti 8 filléres kölcsön díj ellenében. A könyvek újak és tiszták. Terjedelmes jegyzékek vidékre is. Zenemű kölcsönzés is. Kerpel Izsó könyv és papirkereskedése, Aradon. 212

József főherceg-ut 7. szám

egy csinosan butorozott külön bejárattal szoba kiadó. 2052

Vizsgalapok

kitünő minőségű magyar papíron 100 drb. 90 fillér. Portó 100 darabig 30 fillér 100—600 drbig 72 fillér, szomszédos forgalomban 21 fillér. Ha a pénz előre küldetik, 100 Népiszkolai Bizonyítvány K. 1-20 Ingusz I. és fia könyvkereskedésében Arad. Arad- és temesmegyei telefon 517. 201

Jég,

kristály tiszta. Kapható havi bérletben naponta házhoz szállítva. Petőfi-utca 7/a. Telefon 199. szám. 1631

Pörkölt szalonna,

légszárított, oldalankint 35—60 kg. nehéz, kapható Rauchbauer Nándornál, Ujszentannán. 1991

Intelligens

ösv. urinónél jó házikoszt kapható. Bővebbet Thököly-tér 4., ajtó 3.

Jó karban levő

íróasztalok

megvételre kerestetnek.

A galsai hegyen egy 5 és $\frac{1}{2}$ holdas tehermentes, jól termő

SZÖLLŐ

teljes felszereléssel, szabad kézből

eladó.

Értekezni lehet Wéger Béla urnál Uj-Szt. Annán. 2072

BUZIÁS GYÓGYFÜRDŐ

vasuti állomás, posta, távirtda és telefon.

— Közvetlen gyorsvonati kocsit Budapest nyugati pályaudvarról. Idény: május 15.—szeptember 15. —

Speciális gyógyfürdő szívbetegnek részére, női bajknál, hólyag- és vesebajknál, kö- és fővénybetegségeknek, a légutak-, az emésztő- és kiválasztó-szervek hurutos bántalmainál. Sáp-kór, verszegénység, görvél- és angolkór, általános gyengeség és a női ivarszervek idült bajainál. Radioaktív szén-savas sós és szén-savas vasas források. Prospektust kívánatra küld a Fürdőigazgatóság.

Muschong-Buziásfürdői

SZÉNSAV-MŰVEK

kartelen kívül szállítanak, azonnal bármily mennyiségű természetes vegyileg legtisztább folyékony szén-savat

a világhírű buziásfürdői szén-savforrásokból.

Össze nem tévesztendő mesterségesen előállított kevésbé kiadós szén-savval.

Megbízható, szigorúan lelkiismeretes kiszolgálás.

Sürgőny-cím: MUSCHONG, BUZIÁSFÜRDŐ.

Interurban telefon 18. sz.

5881

MOLL-FÉLE SÓBORSZESZ

Csakk, akkor valódi ha mindegyik doboz Mollnak védjegyét és aláírását tünteti fel.

A MOLL A-féle Seidlitz-porok tartós gyógyhatása legmakacsabb gyomor-bajok, testi bántalmak, gyomorgörcs és gyomorrhev, rögzött székrekedés, máj bántalmak, vértelenség, aranyér és a legkülönbözőbb női betegségek ellen a jeles házi-szer, mely évtizedek óta mindig nagyobb elterjedést szerzett. — Ára egy lepecsételt eredeti doboznak 3 korona. — Hamisítások törvényileg fenytetnek.

MOLL-FÉLE SEIDLITZ-POR

csak akkor valódi ha

mindegyik üveg Moll A. védjegye tünteti fel és „A MOLL-FÉLE SÓBORSZESZ” felirattal ónozott elzárva van. A Moll-féle sóborszesz nevezetesen mint fájdalomcsillapító bedörzsölési szer, köszvény, csusz és a meghülés egyéb következményeinél legismertesebb népszerű. — Egy ónozott eredeti üveg ára 1 kor. 90 fill.

Moll-féle Seidlitz-porok tartós gyógyhatása legmakacsabb gyomor-bajok, testi bántalmak, gyomorgörcs és gyomorrhev, rögzött székrekedés, máj bántalmak, vértelenség, aranyér és a legkülönbözőbb női betegségek ellen a jeles házi-szer, mely évtizedek óta mindig nagyobb elterjedést szerzett. — Ára egy lepecsételt eredeti doboznak 3 korona. — Hamisítások törvényileg fenytetnek.

MOLL-féle gyermekszappan.

Legfinomabb, egészen új rendszer szerint előállított gyermek és hölgy-szappan gyermek és felnőttek okszerű bőrápolása. Egy darab ára 40 fill. 5 darab kor. 1-80 fill. Minden darab gyermekszappan a MOLL-védjeggyel van ellátva. — Főszékfűtés:

MOLL A gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállító által.

Bécs, I., Tuchlauben 9. sz.

5941

Vidéki megrendelések naponta postautánvét mellett teljesítettnek. A raktárakban tessék határozottan MOLL A. aláírásával és védjeggyel ellátott készítményeket kérni. Aradon kapható: FÖLDES KELEMEN és HAJÓS ARPAD gyógyszer-táráiban.

Vászon és chiffon maradékok olcsó árban.

Uj! Papan osztályt Uj!

létesítettünk és a n. é. közönség szives figyelmét és pártfogását kérjük.

Évtizedek óta foglalkozunk ezen cikkkel és a n. é. vevőközönség teljes megelégedését mindenkor azzal igyekeztünk kiérdemelni, hogy a legjobb anyagot szolgáltatottuk.

Hogy a fokozott keresletnek minél inkább megfelelhessünk, nagy készraktárt tartunk ugy olcsóbb, mint a legfinomabb paplanokban.

Különlegességet képeznek:

Finom selyem cloth paplanok, Legjobb minőségű atlass casmir, Selyem atlasz és brocadból állandóan minden színben raktáron, garantált jó felső anyag hófehér gyapottal bélelve.

Mérsékelt árak mellett paplanok áthuzását vállaljuk.

391

Rosenblüh H. és Társa.

Vászon és chiffon maradékok olcsó árban.